

Звіт керівника АТ «Оператор ринку» за 2023 рік
(звіт про управління)

м. Київ

ЗМІСТ

1. Організаційна структура та опис діяльності товариства.....	3
2. Результати діяльності.....	11
3. Ліквідність та зобов'язання.....	25
4. Екологічні аспекти.....	27
5. Соціальні аспекти та кадрова політика.....	28
6. Ризики.....	33
7. Дослідження та інновації та перспективи розвитку.....	35
8. Фінансові інвестиції.....	37
9. IT – інфраструктура та кібербезпека.....	37

1. Організаційна структура та опис діяльності товариства

18 червня 2019 року утворено державне підприємство «Оператор ринку» на базі філії «Оператор ринку» державного підприємства «Енергоринок» шляхом виділу майна, прав та обов'язків стосовно нього відповідно до розподільного балансу для виконання функцій оператора ринку електричної енергії.

20 грудня 2021 року зареєстровано акціонерне товариство «Оператор ринку» (далі – АТ «Оператор ринку», Товариство).

Товариство є юридичною особою, що утворено як акціонерне товариство, 100 відсотків акцій якого закріплюються в державній власності, внаслідок реорганізації шляхом перетворення державного підприємства «Оператор ринку» в приватне акціонерне товариство відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії» та розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 травня 2020 року № 534-р «Про перетворення державного підприємства «Оператор ринку» в акціонерне товариство». Товариство є правонаступником усіх прав та обов'язків державного підприємства «Оператор ринку».

Статут акціонерного товариства «Оператор ринку» затверджено наказом Міністерства енергетики України (далі – Міненерго) від 20 грудня 2021 року № 344.

Враховуючи, що 01.01.2023 набув чинності Закон України «Про акціонерні товариства» у новій редакції, наказом Міненерго від 30 грудня 2023 року № 408 затверджено нову редакцію Статуту акціонерного товариства «Оператор ринку» (далі – Статут).

Засновником Товариства є держава в особі Міненерго, яке є його єдиним акціонером.

Повне найменування Товариства:

- українською мовою – акціонерне товариство «Оператор ринку»;
- англійською мовою – joint-stock company «Market operator».

Скорочене найменування Товариства:

- українською мовою – АТ «Оператор ринку»;
- англійською мовою – JSC «Market operator».

Тип товариства – приватне акціонерне товариство.

Товариство є юридичною особою приватного права.

Структура управління Товариством є дворівневою. Управління діяльністю та контроль за фінансово-господарською діяльністю Товариства здійснюють його органи, склад і порядок обрання (призначення) яких визначається Статутом та законодавством України.

Органами управління Товариством є:

Загальні збори акціонерів (далі – Загальні збори);

Наглядова рада;

Виконавчий орган (одноосібний) – Генеральний директор;

Вищим органом Товариства є Загальні збори. Повноваження Загальних зборів, передбачені Статутом та законодавством України, здійснюються єдиним акціонером, а саме Міненерго одноосібно.

Рішення Міненерго з питань, що належать до компетенції Загальних зборів, оформлюється письмово (у формі рішення (наказу)). Таке рішення Міненерго має статус протоколу Загальних зборів.

Згідно з законодавством України та Статутом Наглядова рада обирається та її повноваження припиняються Загальними зборами.

Наглядову раду товариства сформовано відповідно до наказу Міненерго від 28 грудня 2022 року № 441, згідно якого призначено членів Наглядової ради акціонерного товариства «Оператор ринку» та затверджено персональний склад Наглядової ради товариства у кількості 5 (п'ять) осіб.

До складу Наглядової ради увійшли три незалежних члени та два представники держави.

3 08 лютого 2023 року один з членів Наглядової ради АТ «Оператор ринку» (представник держави) за власним бажанням достроково припинив свої повноваження члена Наглядової ради Товариства.

Наказом Міненерго від 09.02.2024 № 56 обрано нового члена Наглядової ради Товариства (представника держави).

Протягом звітного періоду у складі Наглядової ради створено та функціонувало два комітети, а саме:

Комітет з питань визначення винагороди посадовим особам АТ «Оператор ринку» та з питань призначень Наглядової ради акціонерного товариства «Оператор ринку»;

Комітет з питань аудиту, управління ризиками та комплаєнсу АТ «Оператор ринку».

Відповідно до законодавства України та Статуту Генеральний директор обирається та його повноваження припиняються Наглядовою радою.

18 січня 2023 року Наглядова рада на своєму засіданні прийняла рішення про обрання Генерального директора. Контракт з Генеральним директором підписано 19 січня 2023 року.

Посадовими особами органів Товариства є фізичні особи - голова та члени Наглядової ради, Генеральний директор, керівник служби (підрозділу) внутрішнього аудиту (внутрішнього аудитора), Корпоративний секретар, керівник уповноваженого підрозділу з питань запобігання та виявлення корупції, який відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» є особою, відповідальною за реалізацію Антикорупційної програми товариства.

Вимоги до посадових осіб Товариства та їх обов'язки визначаються законодавством України, Статутом та внутрішніми документами / внутрішніми положеннями Товариства.

Місцезнаходження Товариства: 01032, м. Київ, вул. Симона Петлюри, 27.

Організаційна структура Товариства протягом 2023 року затверджувалася наказами:

від 08 лютого 2023 року № 67 «Про введення в дію Організаційної структури та Схеми управління АТ «Оператор ринку»;

від 22 березня 2023 року № 147 «Про введення в дію Структури управління та затвердження Організаційної структури АТ «Оператор ринку»;

від 06 червня 2023 року № 244 «Про введення в дію Організаційної структури та затвердження Структури управління АТ «Оператор ринку»;

від 06 грудня 2023 року № 456 «Про введення в дію Організаційної структури та затвердження Структури управління АТ «Оператор ринку».

За новою організаційною структурою до керівного складу Товариства, окрім генерального директора, входять чотири заступника генерального директора за відповідними напрямками діяльності, зокрема, заступник генерального директора із забезпечення діяльності товариства, заступник генерального директора із забезпечення торгів, заступник генерального директора із забезпечення розвитку, заступник генерального директора та головний бухгалтер.

Загальна структура Товариства складається з:

Департаментів:

проведення торгів;

економіки та фінансів;

адміністративно-господарського забезпечення;

забезпечення ІТ та інформаційної безпеки;

аналізу ринку електричної енергії;

правового забезпечення;

бухгалтерського обліку;

спостереження за ринком.

Окремих відділів:

корпоративного управління;

роботи з персоналом;

супроводження процедури закупівель;

комунікації та міжнародного співробітництва;

провадження діяльності з організації торгівлі продукцією.

Радників:

з безпеки;

з ринків;

із зовнішньоекономічної діяльності.

А також:

уповноваженого з антикорупційної діяльності;

провідного інженера з охорони праці;

прес-секретаря;

помічника генерального директора;

менеджера з внутрішнього аудиту;

менеджера з управління ризиками та комплаєнсу;

помічника генерального директора.

Структурні підрозділи діють на підставі положень. Щодо кожного працівника складена посадова інструкція з чітко визначеними функціями, повноваженнями та відповідальністю.

Відповідно до Статуту метою діяльності Товариства є забезпечення функціонування ринку електричної енергії «на добу наперед» (далі – ринок «на

добу наперед», РДН) та внутрішньодобового ринку електричної енергії (далі – внутрішньодобовий ринок, ВДР), організації купівлі-продажу електричної енергії на ринку електричної енергії, організація та проведення електронних аукціонів з купівлі-продажу електричної енергії за двосторонніми договорами, а також одержання прибутку від провадження господарської діяльності для задоволення інтересів акціонера та працівників Товариства в межах і на умовах, визначених законодавством та Статутом.

Предметом діяльності Товариства є:

- забезпечення функціонування РДН та ВДР;
- організація купівлі-продажу електричної енергії на РДН та ВДР;
- організація та проведення електронних аукціонів з купівлі-продажу електричної енергії за двосторонніми договорами;
- створення умов для забезпечення та проведення розрахунку за куплену/продану електричну енергію, зокрема, шляхом запровадження нетінгу;
- здійснення клірингової діяльності;
- здійснення діяльності на організованих товарних ринках – діяльності з організації торгівлі продукцією на товарних біржах;
- адміністрування правил ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку;
- спостереження за роботою на ринках електричної енергії;
- організація інформативного обміну даними між учасниками ринку;
- надання учасникам ринку інформаційно-консультативних та організаційних послуг, пов'язаних із функціонуванням ринку електричної енергії;
- надання Національній комісії, що здійснює регулювання у сферах енергетики на комунальних послуг та іншим державним органам інформації, необхідної для здійснення ними функцій і повноважень, встановлених законодавством;
- діяльність кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг;
- розробка, тиражування, адаптація програмних продуктів та систем управління електронними базами даних;
- консультативні послуги у сфері комп'ютерної технології;
- послуги з розміщення та опрацювання даних та інші послуги;
- управління фінансовими ринками;
- юридичні послуги;
- консультативні послуги з комерційних питань;
- дослідження кон'юнктури ринку та вивчення суспільної думки;
- забезпечення дотримання системи управління інформаційною безпекою щодо забезпечення захисту, конфіденційності, цілісності, доступності та надійності інфраструктури та інформаційних активів Товариства;
- комерційна діяльність;
- організація і проведення конкурсів, симпозіумів, конференцій, семінарів, нарад, зборів, вистав, концертів, змагань та інших масових заходів;
- організація і проведення маркетингових досліджень, реклами і редакційно-видавничої діяльності;

посередницька діяльність;
організаційне забезпечення прав на об'єкти інтелектуальної власності;
діяльність посередників при здійсненні оптової і роздрібної торгівлі товарами;

утворення або участь в утворенні підприємств і виробництв з метою більш ефективного використання власних ресурсів або одержання незалежного прибутку на договірних засадах;

забезпечення дотримання системи управління інформаційною безпекою щодо забезпечення захисту, конфіденційності, цілісності, доступності та надійності інфраструктури та інформаційних активів Товариства;

навчання кадрів, поглиблення професійних знань та умінь за різними спеціальностями;

інші види освіти, н.в.і.у.;

організування конгресів і торговельних виставок, у тому числі, організування, просування і/або проведення різних подій, таких як бізнес-покази, збори, конференції, семінари, тренінги та бізнес зустрічі тощо;

надання в оренду офісних машин та обладнання, включаючи обчислювану техніку;

ремонт і технічне обслуговування електричного устаткування;

технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів;

роздрібна торгівля деталями та приладдям для автотранспортних засобів;

допоміжне обслуговування наземного транспорту;

інша допоміжна діяльність у сфері транспорту;

надання інших допоміжних комерційних послуг, н. в. і. у.

надання інших інформаційних послуг, н. в. і. у.;

інша професійна, наукова та технічна діяльність, н. в. і. у.;

надання в оренду інших машин, устаткування та товарів, н. в. і. у.;

надання послуг із зарядки акумуляторів електромобілів;

комплексне адміністративно-управлінське обслуговування;

надання в оренду та експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна.

Відповідно до мети діяльності Товариства, що визначена цим Статутом, Товариство може здійснювати інші види господарської діяльності, якщо вони не заборонені законодавством.

Види діяльності, для здійснення яких потрібна наявність ліцензій або дозволів, здійснюються Товариством тільки за наявності відповідних ліцензій або дозволів. Якщо вимогами наданих ліцензій або дозволів на здійснення певних видів діяльності передбачена вимога про здійснення такої діяльності як виключною, то Товариство протягом строку дії такої ліцензії або дозволу не має права здійснювати інші види діяльності, за виключенням видів діяльності, передбачених такими ліцензіями або дозволами.

У своїй діяльності АТ «Оператор ринку» співпрацює з центральними органами виконавчої влади, органами державного регулювання, іншими

державними органами та учасниками ринку електричної енергії України, міжнародними організаціями та стейкхолдерами.

Стратегічні цілі розвитку АТ «Оператор ринку» визначаються з урахуванням поточного стану галузі, діючого законодавства, а також суттєво залежать від виконання Україною зобов'язань щодо виконання положень Договору про заснування Енергетичного Співтовариства та імплементації положень європейського законодавства у сфері електроенергетики у національне.

З метою створення єдиної архітектури ринку електричної енергії з європейськими країнами, сприяння успішній ринковій реалізації електричної енергії та забезпечення подальшого підвищення рівня енергоефективності економіки АТ «Оператор ринку» здійснює заходи для об'єднання ринку електричної енергії України із єдиним сполученим ринком електричної енергії країн-членів Європейського Союзу (маркет каплінг).

АТ «Оператор ринку» у статусі спостерігача в Комітеті всіх NEMO та виконуючи покладені на оператора ринку функції, бере участь у робочих та експертних групах при Комітеті всіх NEMO.

З метою ефективного впровадження маркет каплінгу та взаємодії між усіма учасниками, які будуть залучені до процесу об'єднання ринків електричної енергії, для узгодження регіональних транскордонних питань АТ «Оператор ринку» ініційовано створення Локального імплементаційного проєкту у Східній Європі, сторонами якого будуть зацікавлені сторони країн-членів ЄС, з якими Україна має спільний кордон – Республіка Польща, Угорщина, Словацька Республіка, Румунія, а також Молдова.

АТ «Оператор ринку» бере активну участь у транспозиції положень європейського законодавства у сфері електроенергетики у національне законодавство та співпрацює з українськими і європейськими стейкхолдерами для виконання взятих Україною міжнародних зобов'язань у рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, виконання рішень Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства та впровадження маркет каплінгу в Україні.

Відповідно до положень Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення та «зеленої» трансформації енергетичної системи України» від 30.06.2023 № 3220-IX АТ «Оператор ринку» створює організаційні заходи із підготовки до забезпечення функціонування торгової площадки з продажу гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії.

АТ «Оператор ринку» бере участь у розробленні необхідних змін до нормативно-правових актів України та готує нормативну та технічну базу для ефективної торгівлі гарантіями походження на своїй торговій площадці.

АТ «Оператор ринку» визначено особою, яка професійно організовує операції з оптовими енергетичними продуктами на ринку електричної енергії, та готується до здійснення функцій адміністратора передачі даних і адміністратора платформи інсайдерської інформації.

Виконання таких функцій закріплено за оператором ринку у положеннях Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання

зловживанням на оптових енергетичних ринках» від 10.06.2023 №3141-ІХ, яким транспоновані в українське законодавство положення європейського регламенту щодо доброчесності та прозорості на оптовому енергетичному ринку (REMIT).

АТ «Оператор ринку» здійснює підготовку до впровадження програмного забезпечення, яке надасть можливість надавати послуги з передачі даних щодо операцій з оптовими енергетичними продуктами відповідно до європейських вимог. Здійснення передачі таких даних до Регулятора та в подальшому до ACER дозволить попереджувати зловживання учасників на оптових енергетичних ринках, забезпечить прозорість та доброчесність на цих ринках.

Оприлюднення інсайдерської інформації збільшить прозорість на оптових енергетичних ринках, дасть можливість учасникам ринку електричної енергії та зацікавленим сторонам оцінити загальну ситуацію на ринку, мати рівний доступ до інформації щодо функціонування оптових енергетичних ринків, яка буде відкрито публікуватися на платформі інсайдерської інформації, що відповідає вимогам відповідних регламентів ЄС.

Наразі, АТ «Оператор ринку» вже впроваджено автоматизовану аналітичну платформу, яка використовується учасниками ринку для моделювання та аналізу цін на спотових ринках електричної енергії суміжних країн для здійснення ними експортно-імпортних операцій з купівлі-продажу електричної енергії. Доступна інформація на аналітичній платформі може використовуватися учасниками для прийняття рішень, планування подальшої діяльності, розуміння інвестиційної сприятливості з метою потенційної участі на різних сегментах ринку електричної енергії.

Зважаючи на європейський досвід, оптимальним механізмом, який дозволив би підсилити конкуренцію та забезпечити прозорість у сегменті двосторонніх договорів, є запровадження біржової торгівлі електричною енергією. АТ «Оператор ринку» планує здійснювати діяльність з організації та проведення електронних аукціонів на ринку двосторонніх договорів з використанням як фінансових, так і нефінансових інструментів, передбачених Законом України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», а впровадження повноцінного клірингу на товарній біржі зможе гарантувати виконання усіх укладених договорів між учасниками на різних сегментах ринку, враховуючи діюче законодавство.

Місією Товариства є забезпечення енергетичної безпеки в державі шляхом ефективного функціонування РДН та ВДР. АТ «Оператор ринку» працює 24/7, щоб забезпечувати потреби бізнесу в електричній енергії, забезпечує 100% розрахунки між тими, хто продав, та тими, хто купив електричну енергію, що унеможливорює появу боргів на цих сегментах ринку електричної енергії. Надає можливість компаніям, які продають та купують електричну енергію на майданчику Товариства, мінімізувати небаланси, і таким чином, зменшити свої витрати.

Товариство працює за принципом європейської біржі, що сприяє розвитку конкуренції та зниженню ціни на електричну енергію. Товариство вважає себе архітектором майбутнього української електроенергетики, адже є першими і

єдиним серед енергетичних підприємств, хто впровадив і здійснює платежі через ескроу рахунки. І перші, в кого існує система розрахунків, яка працює у вихідні.

АТ «Оператор ринку» є частиною євроінтеграційного процесу України, з першого дня роботи працює за стандартами європейських операторів ринку та готові виконувати роль номінованого оператора ринку для об'єднання ринку РДН та ВДР з ринками країн ЄС. Це наше амбітне завдання на майбутній рік.

Усі бізнес-процеси АТ «Оператор ринку» автоматизовані, що унеможливорює зловживання службовим становищем та забезпечує рівні умови для всіх учасників ринку під час торгівлі електроенергією. Подання заявок на купівлю чи продаж електричної енергії відбувається лише з використанням кваліфікованого електронного підпису, що підвищує відповідальність за дії учасників ринку та унеможливорює несанкціонований доступ до інформації.

Інформація про результати торгів електричною енергією на РДН та ВДР є публічною та дає змогу об'єктивно проаналізувати ситуацію на ринку. У відкритому доступі також декадні, місячні, квартальні та річні аналітичні звіти про роботу РДН і ВДР.

АТ «Оператор ринку» відповідальне перед учасниками ринку за чесне та добросовісне партнерство. З початком роботи нового ринку електричної енергії, наше Товариство вибудувало партнерські взаємовідносини з продавцями та покупцями електричної енергії, що виражається в готовності допомогти 24/7, своєчасній і 100% оплаті, формуванні всіх документів, реєстрації податкових накладних.

Відповідно до пункту 8 статті 51 Закону України «Про ринок електроенергії», Товариство має право надавати учасникам ринку електричної енергії інформаційно-консультативні та організаційні послуги, пов'язані з функціонуванням ринку електричної енергії.

Ураховуючи норми Закону України «Про ринок електроенергії», Стратегічний план розвитку АТ «Оператор ринку» на 2022-2026 роки, а також необхідність підвищення рівня поінформованості учасників ринку електроенергії та їхньої обізнаності щодо функціонування спотових ринків електроенергії України та країн Європи, АТ «Оператор ринку» реалізовано надання наступних інформаційно-консультативних послуг у 2023 році:

«Послуга з погодинного моделювання цін спотових ринків Румунії та Словаччини;

«Аналітичні матеріали щодо функціонування РДН та ВДР України»;

«Обсяги та ціни спотових ринків Румунії, Словаччини, Чехії та Угорщини»;

«Погодинна структура виробництва електроенергії за видами генерації по країнах Європи»;

«Аналітичні матеріали щодо спотових ринків Європи»;

«Дослідження ринку електроенергії» (на замовлення учасника ринку).

Таким чином, впровадження та реалізація послуг «Обсяги та ціни спотових ринків Румунії, Словаччини, Чехії та Угорщини» та «Послуги з погодинного моделювання цін спотових ринків Румунії та Словаччини», забезпечили

виконання АТ «Оператор ринку» погодинного аналізу цін на РДН суміжних європейських країн та функціонування автоматизованої платформи для моделювання цін на спотових ринках електроенергії сусідніх європейських країн відповідно до цілей Стратегічного плану розвитку АТ «Оператор ринку» на 2022-2026 роки.

У 2023 році послуги АТ «Оператор ринку» мали великий попит серед наступних учасників ринку: генеруючі компанії, трейдери та постачальники. Частина користувачів замовили окремі послуги та приєдналися до Договору про надання інформаційно-консультативних послуг, що є в доступі на офіційному сайті Товариства. Також АТ «Оператор ринку» визначено переможцем у тендерах трьох учасників ринку на придбання інформаційних послуг з функціонування ринку електроенергії.

Наприкінці 2023 року АТ «Оператор ринку» проведено аналіз наданих інформаційно-консультативних послуг за рік, за висновками якого найбільш затребуваними серед учасників ринку були:

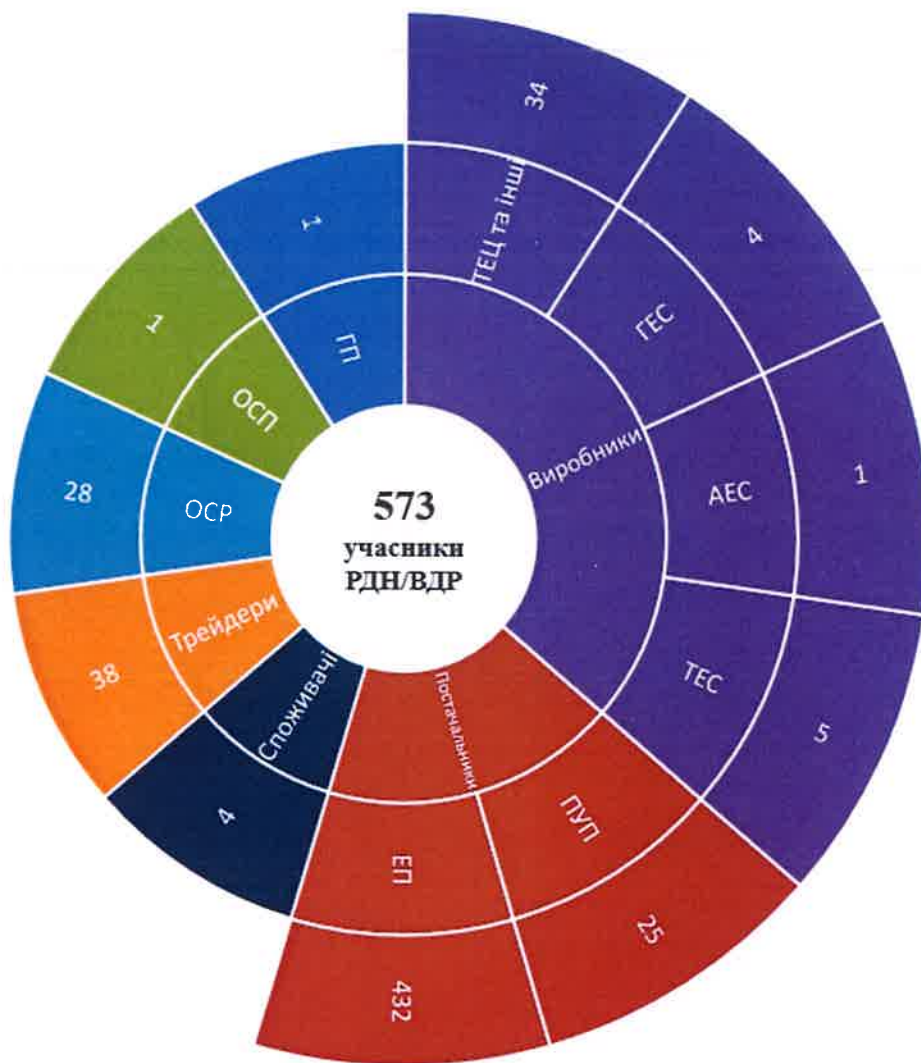
«Послуга з погодинного моделювання цін спотових ринків Румунії та Словаччини»;

«Аналітичні матеріали щодо функціонування РДН та ВДР України».

2. Результати діяльності

Результати на ринку «на добу наперед» та внутрішньодобовому ринку

За 2023 рік АТ «Оператор ринку» було укладено 119 догорів про участь у РДН та ВДР. Всього, станом на 31 грудня 2023 року діючими були 573 договори про участь у РДН та ВДР, при цьому серед учасників РДН/ВДР – 44 виробники електричної енергії, 28 операторів системи розподілу, 457 постачальників електричної енергії, 38 трейдерів, 4 споживачі, оператор системи передачі та гарантований покупець.

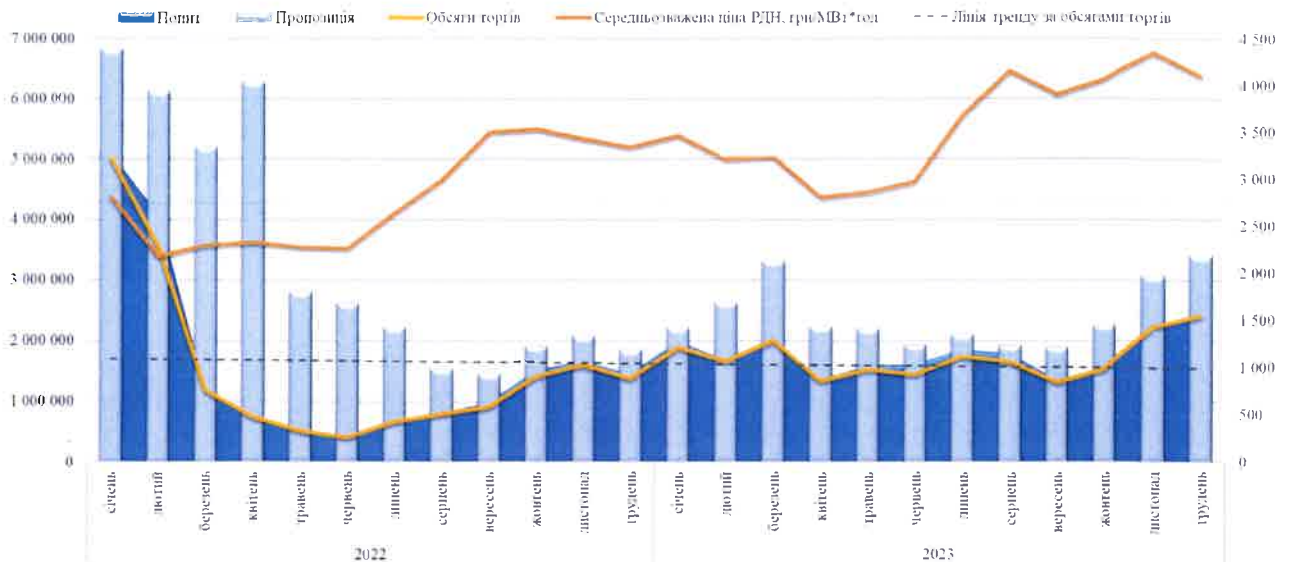

Основні показники РДН та ВДР

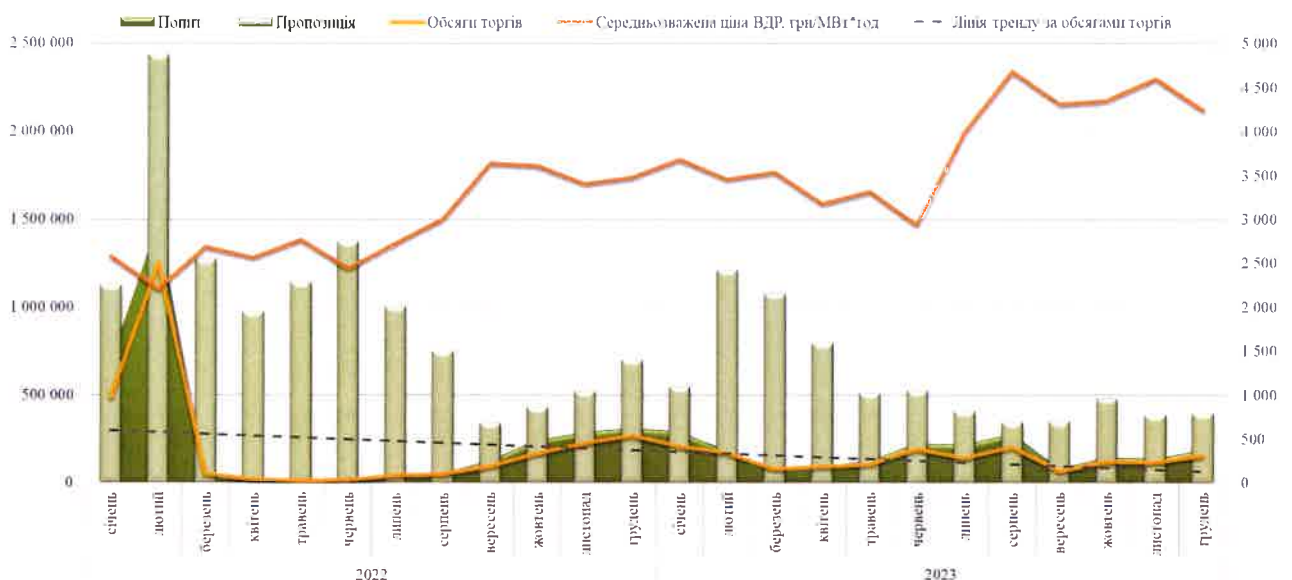
2023 рік для ринку РДН та ВДР відзначився зростанням цінових показників, а також зростанням обсягів торгів на РДН та зниженням обсягів торгів на ВДР у порівнянні з 2022 роком.

Варто зазначити, що 2022 рік для РДН та ВДР відзначився зростанням цінових показників, а також суттєвим зниженням обсягів торгів. Головним чинником зазначених змін стала збройна агресія з боку російської федерації, внаслідок якої пошкоджено енергетичні об'єкти систем виробництва, передачі, розподілу та споживання електричної енергії, що, в свою чергу, призвело до суттєвого зменшення обсягів виробництва та споживання електричної енергії. Динаміку основних показників на РДН та ВДР відображено нижче.

Динаміка попиту, пропозиції та обсягів торгів на РДН за 2022 - 2023 роки

Динаміка попиту, пропозиції та обсягів торгів на ВДР за 2022 - 2023 роки

Загальний обсяг торгів на РДН та ВДР у 2023 році мав тенденцію до зростання і в порівнянні з 2022 роком збільшився на 7,20%.

Середньодобовий обсяг торгів на РДН у 2023 році склав 56 850,4 МВт·год, що більше на 13,97% у порівнянні із середньодобовим обсягом торгів на РДН у 2022 році, який становив 49 882,0 МВт·год. На ВДР у 2023 році середньодобовий обсяг торгів становив 4 540,4 МВт·год, що менше на 38,51% за аналогічний показник 2022 року (7 383,8 МВт·год). Інформацію щодо основних показників РДН та ВДР за 2023 рік в порівнянні з 2022 роком наведено нижче.

Основні показники РДН та ВДР 2022 - 2023 років

➤ Ринок «на добу наперед»

Показник	2023	2022	Зміна, %
Індекс база (ОЕС), грн/МВт.год	3 373,52	2 671,04	↑ + 26,30%
Індекс пік (ОЕС), грн/МВт.год	3 739,04	3 183,86	↑ + 17,44%
Індекс позапік (ОЕС), грн/МВт.год	3 007,85	2 158,27	↑ + 39,36%
Середньозважена ціна на РДН, грн/МВт.год	3 617,60	2 797,90	↑ + 29,30%
Обсяг купівлі-продажу на РДН, МВт.год	20 750 401,9	18 206 936,7	↑ + 13,97%
Середньодобовий обсяг торгів на РДН, МВт.год	56 850,4	49 882,0	↑ + 13,97%

➤ Внутрішньодобовий ринок

Показник	2023	2022	Зміна, %
Середньозважена ціна на ВДР, грн/МВт.год	3 856,67	2 679,25	↑ + 43,95%
Обсяг купівлі-продажу на ВДР, МВт.год	1 657 236,6	2 695 078,5	↓ - 38,51%
Середньодобовий обсяг торгів на ВДР, МВт.год	4 540,4	7 383,8	↓ - 38,51%

• Усі ціни наведені без ПДВ

У 2023 році максимальне значення індексу ціни базового навантаження, зафіксоване на РДН, становило 4 834,33 грн/МВт.год (без ПДВ), що перевищує на 45,03% аналогічний показник у 2022 році.

Максимальні та мінімальні значення цін та обсягів, зафіксовані на РДН та ВДР у 2023 році, наведено нижче.

Максимальні та мінімальні значення, зафіксовані на РДН та ВДР у 2023 році

➤ РДН

	Максимальні значення		Мінімальні значення	
Індекс ціни «База» за добу, <u>грн/МВт.год</u>	13 жовтня	4 834,33	31 грудня	1 697,71
Середньозважена ціна купівлі-продажу електроенергії за добу, <u>грн/МВт.год</u>	07 грудня	5 250,86	31 грудня	1 790,56
Обсяг купівлі-продажу електроенергії за годину, <u>МВт.год</u>	07 грудня, 17:00	5 239,5	21 травня, 15:00	535,0
Обсяг купівлі-продажу електроенергії за добу, <u>МВт.год</u>	01 березня	100 565,0	26 лютого	23 349,5
Обсяг купівлі-продажу електроенергії за місяць, <u>МВт.год</u>	грудень	2 411 262,0	вересень	1 312 676,1

➤ ВДР

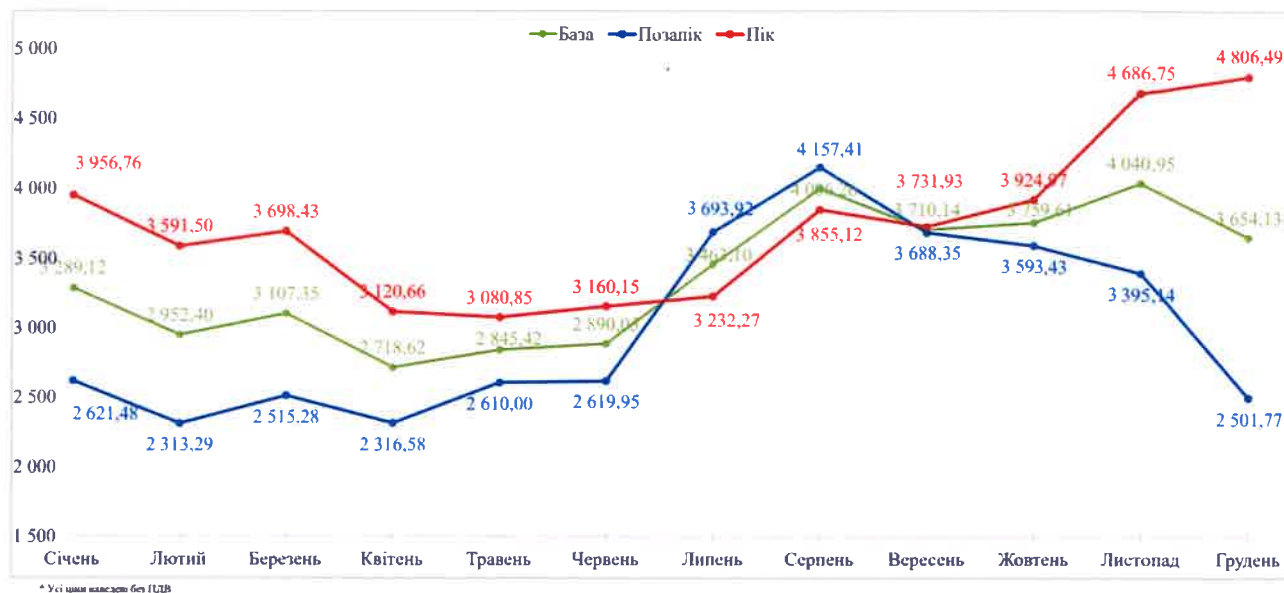
	Максимальні значення		Мінімальні значення	
Середньозважена ціна купівлі-продажу електроенергії за добу, <u>грн/МВт.год</u>	07 грудня	5 690,52	31 грудня	1 812,52
Обсяг купівлі-продажу електроенергії за годину, <u>МВт.год</u>	13 червня, 24:00	2 043,9	29 травня, 07:00	1,0
Обсяг купівлі-продажу електроенергії за добу, <u>МВт.год</u>	15 січня	24 627,5	25 квітня	300,7
Обсяг купівлі-продажу електроенергії за місяць, <u>МВт.год</u>	січень	206 788,3	вересень	66 179,8

• Усі ціни наведені без ПДВ.

Цінові індекси та середньозважені ціни на ринку на «на добу наперед» та внутрішньодобовому ринку

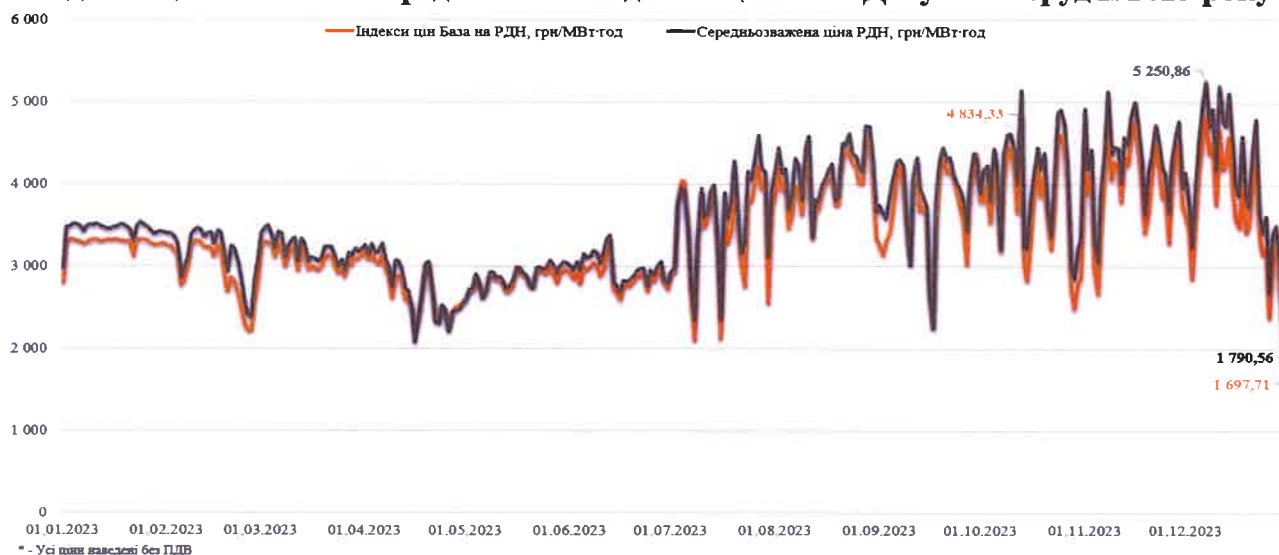
У 2023 році спостерігалось зростання індексів цін та середньозважених цін на РДН. Так, мінімальне значення індексу цін базового навантаження за добу зафіксовано 31.12.2023 року на рівні 1 697,71 грн/МВт·год (без ПДВ), максимальне значення – 4 834,33 грн/МВт·год (без ПДВ) було зафіксовано 13.10.2023.

Цінові індекси на РДН у 2023 році, грн/МВт·год

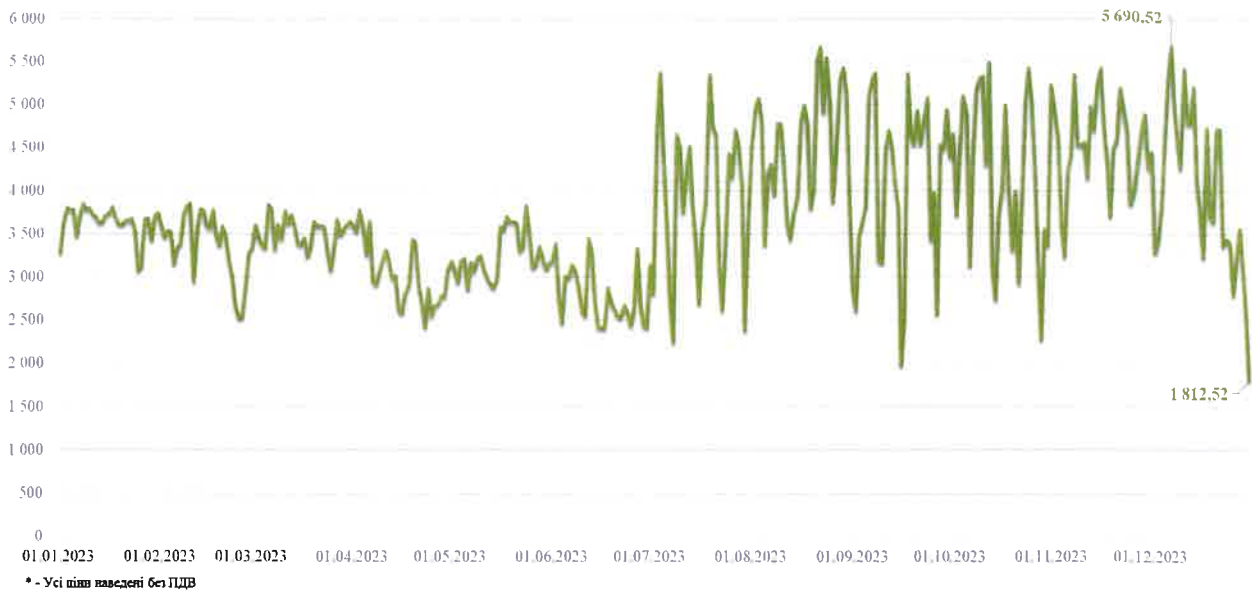

Індекс ціни РДН для періоду базового навантаження у 2023 році становив 3 373,52 грн/МВт·год (без ПДВ), що на 26,30% більше ніж у 2022 році. При цьому, в II половині 2023 року спостерігалась суттєва волатильність індексів цін та середньозважених цін на РДН та на ВДР.

Індекси цін «База» та середньозважені добові ціни на РДН у січні-грудні 2023 року

Середньозважені добові ціни на ВДР у січні-грудні 2023 року

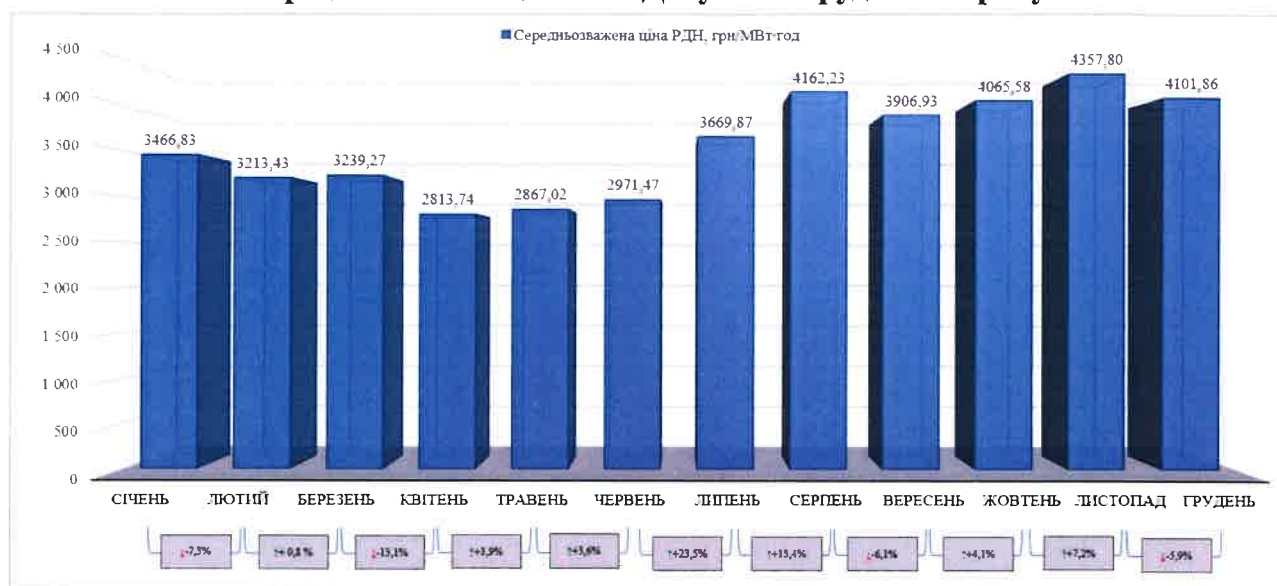

Середньозважена ціна на РДН у 2023 році збільшилась на 29,30% в порівнянні з 2022 роком та склала 3 617,60 грн/МВт·год (без ПДВ).

В 2023 році продовжили діяти обмеження для учасників РДН/ВДР щодо мінімального та максимального рівня граничних цін в заявках на торги електричною енергією на РДН та на ВДР, встановлені відповідно до постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП) від 25.02.2022 року № 332 «Про забезпечення стабільного функціонування ринку електричної енергії, у тому числі фінансового стану учасників ринку електричної енергії на період дії в Україні воєнного стану» (із змінами). Однак, з 1 липня 2023 року НКРЕКП було прийнято рішення (постанова від 27.06.2023 № 1126) про встановлення мінімальних та максимальних граничних цін на РДН, на ВДР та на балансуючому ринку, визначених НКРЕКП згідно з Методикою визначення істотного коливання цін та встановлення граничних цін на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку та балансуючому ринку, затвердженою постановою НКРЕКП від 27.09.2022 року № 1221. Так, відповідно до зазначеної постанови, максимальні граничні ціни на РДН та на ВДР збільшились на 40% для розрахункових періодів з 07:00 до 19:00 (до 5 600 грн/МВт·год), на 50% для розрахункових періодів з 00:00 до 07:00 та з 23:00 до 24:00 (до 3 000 грн/МВт·год) і на 80% для розрахункових періодів з 19:00 до 23:00 (до 7 200 грн/МВт·год). Мінімальні граничні ціни на РДН та на ВДР при цьому зменшились з 1 378,97 грн/МВт·год у години мінімального навантаження (з 00:00 до 07:00 та з 23:00 до 24:00) і з 2 646,25 грн/МВт·год у години максимального навантаження (з 07:00 до 23:00) до 10 грн/МВт·год (без ПДВ) для кожного розрахункового періоду доби постачання. З 1 грудня 2023 року максимальні граничні на РДН та на ВДР збільшились на 4,2% для розрахункових періодів з 19:00 до 23:00, на 23,2% для розрахункових періодів з 08:00 до 11:00 та на 33,9% для розрахункових періодів з 17:00 до 19:00 відповідно до постанови НКРЕКП від 09.11.2023 № 2099.

Крім того, відповідно до постанови НКРЕКП від 31.05.2023 № 1007 «Про зупинення дії окремих положень постанови НКРЕКП від 25 лютого 2022 року № 332», починаючи з 1 липня 2023 року зупинено, серед іншого, настанову учасникам РДН/ВДР у торговій зоні «ОЕС України» щодо зазначення у своїх заявках на торги на ВДР ціни на електричну енергію не менше від значення 102% від ціни РДН, визначеної оператором ринку для кожного розрахункового періоду відповідної доби постачання.

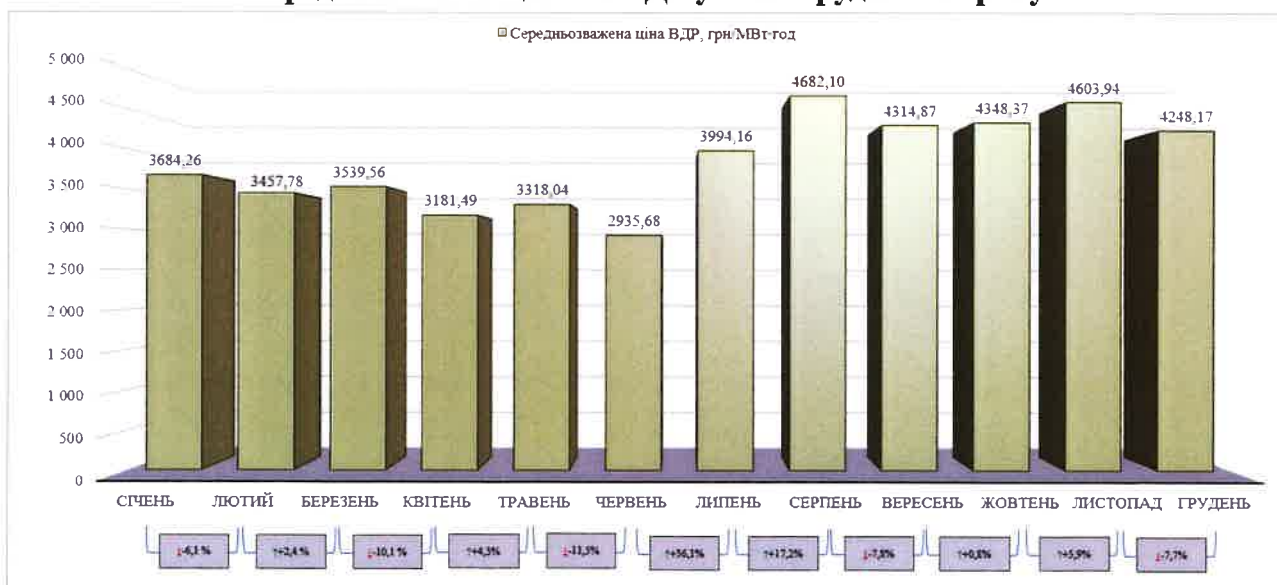
Середньозважені ціни на РДН у січні-грудні 2023 року

* - Усі ціни наведені без ПДВ

На ВДР у 2023 році середньозважена ціна збільшилась на 43,95% у порівнянні з 2022 роком та становила 3 856,67 грн/МВт·год (без ПДВ).

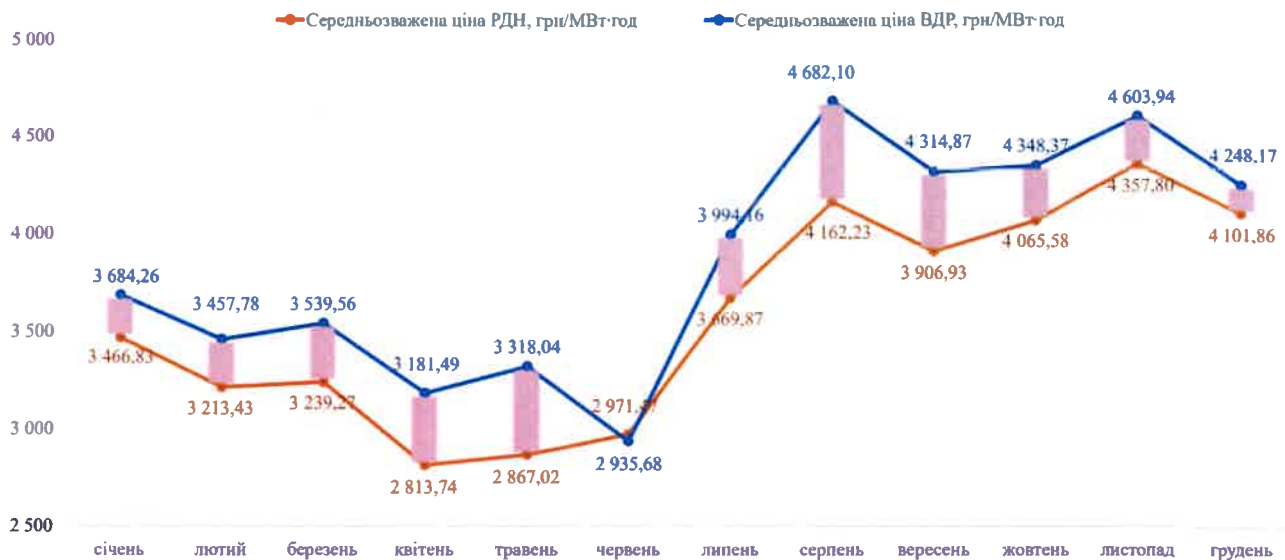
Середньозважені ціни на ВДР у січні-грудні 2023 року

* - Усі ціни наведені без ПДВ

Середньозважені ціни на ВДР у 2023 році у більшості місяців склались вищими від цін на РДН, окрім червня 2023 року.

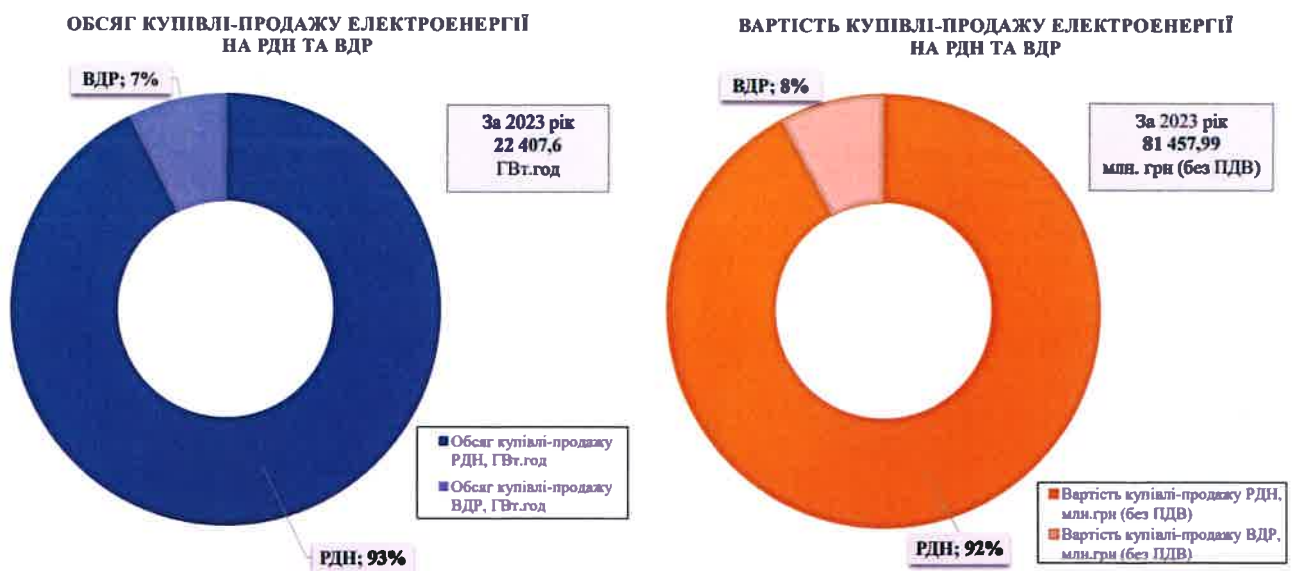
Порівняння середньозважених за місяць цін РДН та ВДР у 2023 році

Обсяг та вартість

Загальний обсяг торгів на РДН та ВДР у 2023 році склав 22 407,6 ГВт·год, що на 7,20% більше ніж у 2022 році. Вартість купівлі-продажу електричної енергії на РДН та ВДР у 2023 році становила 81 457,99 млн.грн (без ПДВ).

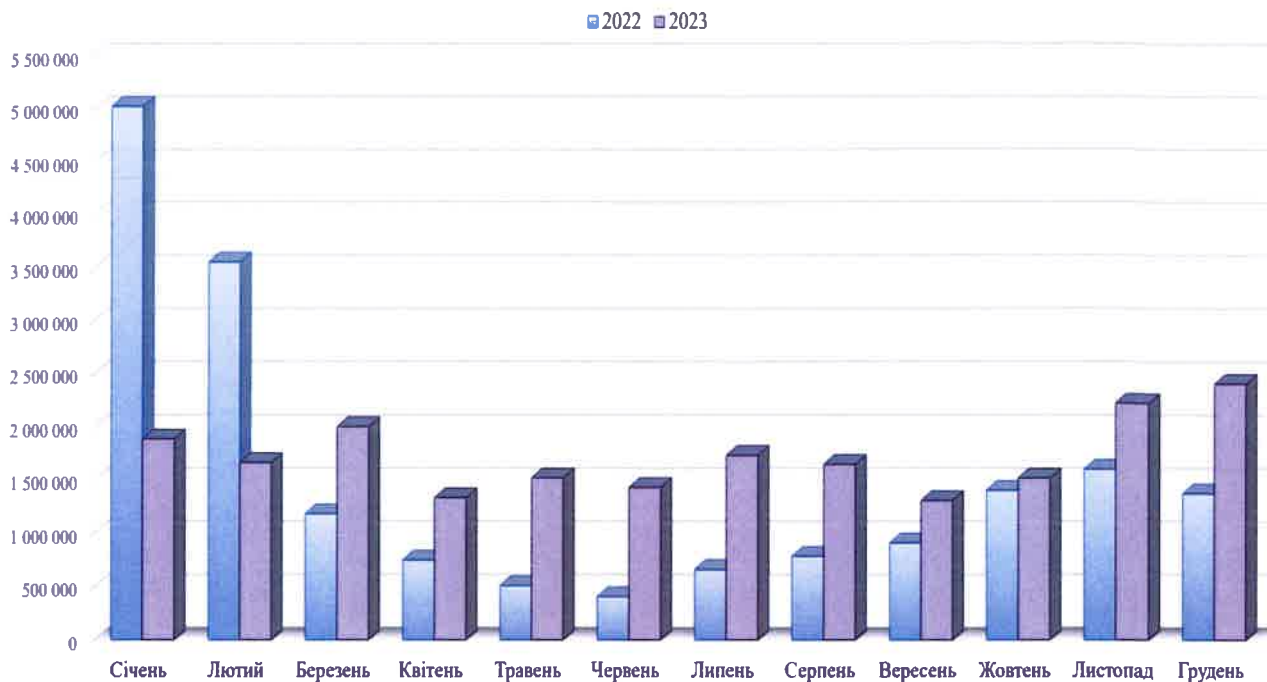
Обсяг та вартість акцептованої електричної енергії на РДН та ВДР за 2023 рік

РДН

На РДН у 2023 році обсяг торгів склав 20 750,40 ГВт·год, що більше на 13,97% у порівнянні з 2022 роком, де обсяг торгів був на рівні 18 206,94 ГВт·год.

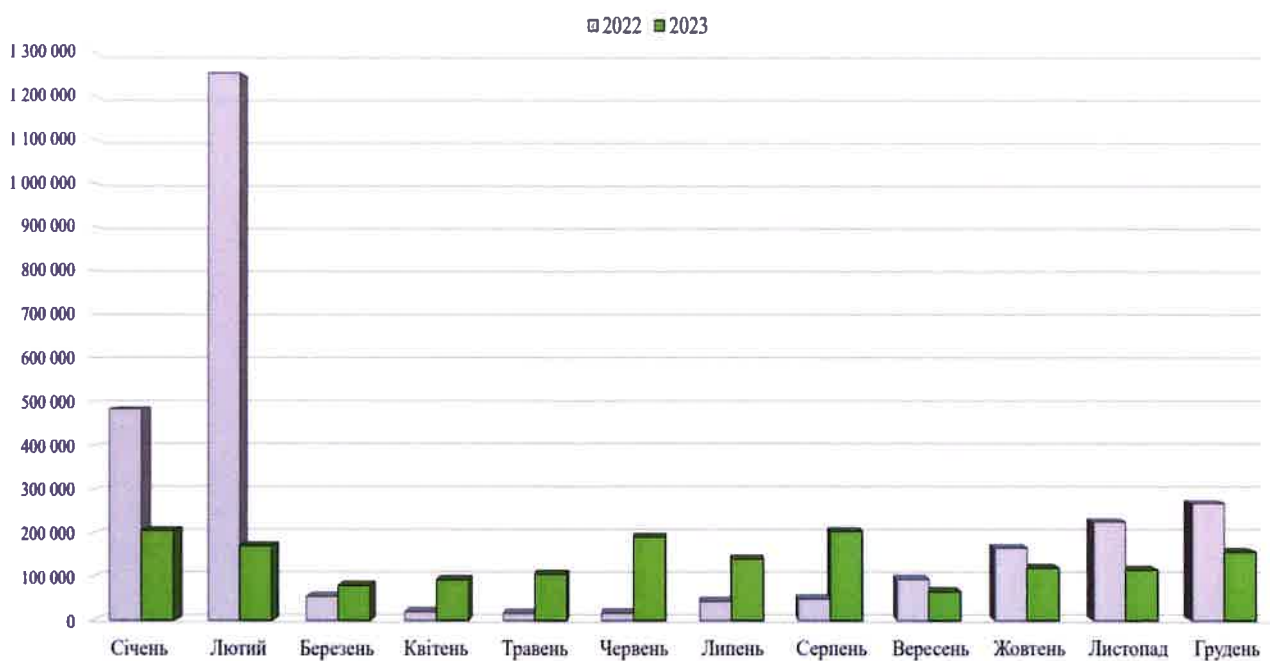
Обсяг торгів на РДН у 2022 - 2023 роках

ВДР

На ВДР у 2023 році обсяг торгів зменшився на 38,51%, у порівнянні з 2022 роком, та становив 1 657,24 ГВт·год.

Обсяг торгів на ВДР у 2022 - 2023 роках

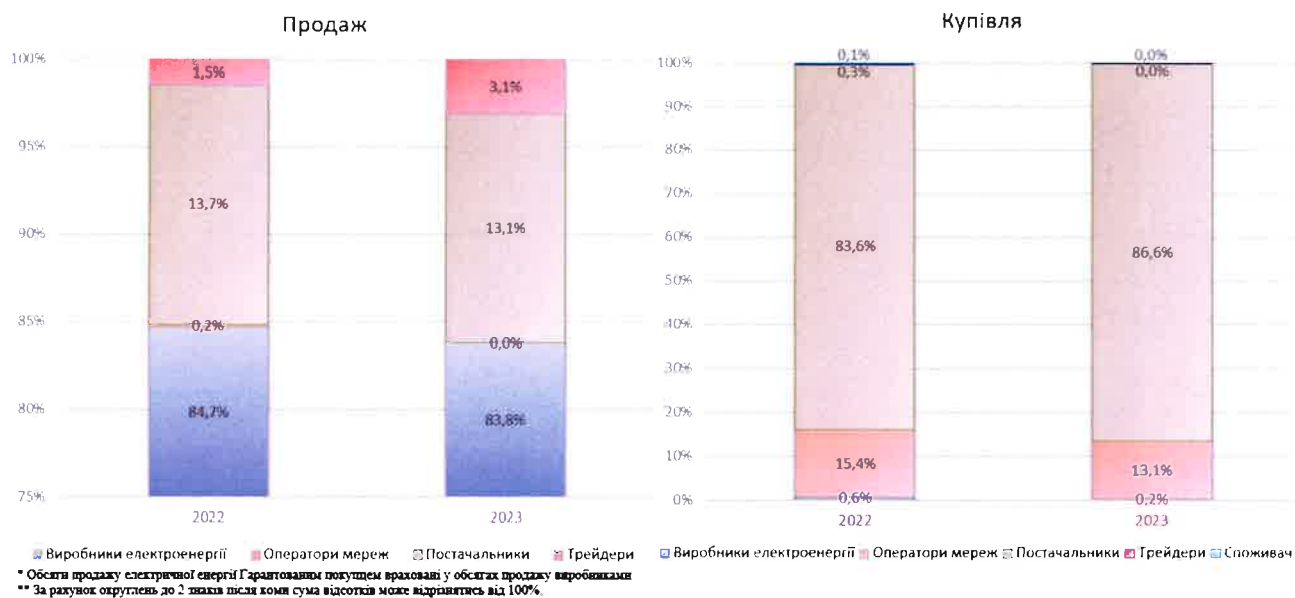
Структура торгів

РДН

На РДН у 2023 році відбулися незначні зміни у структурі обсягів продажу електричної енергії за видами діяльності, порівняно з 2022 роком. Так, спостерігалось незначне зменшення частки виробників (з урахуванням обсягів продажу гарантованим покупцем) та постачальників у загальному обсязі продажу електричної енергії – до 83,8% та 13,1%, у той час як у 2022 році їх частка в загальному обсязі продажу на РДН становила 84,7% та 13,7% відповідно, а частка трейдерів у загальному обсязі продажу на РДН у 2023 році збільшилась та склала 3,1% проти 1,5% у 2022 році відповідно. При цьому, частка операторів мереж у загальному обсязі продажу електричної енергії зменшилась з 0,2% у 2022 році майже до нуля у 2023 році.

Також, спостерігається незначна зміна у структурі обсягів купівлі електричної енергії на РДН у 2023 році. Так, частка постачальників збільшилась з 83,6% у 2022 році до 86,6% у 2023 році, у той час як частка виробників та операторів мереж у 2023 році зменшилась та склала 0,2% та 13,1% у порівнянні з 0,6% та 15,4% у 2022 році. При цьому, частка трейдерів у загальному обсязі купівлі електричної енергії зменшилась з 0,3% у 2022 році майже до нуля у 2023 році, а споживачів – з 0,1% у 2022 році до нуля у 2023 році.

Зміна структури обсягів купівлі-продажу на РДН за 2022 та 2023 рік

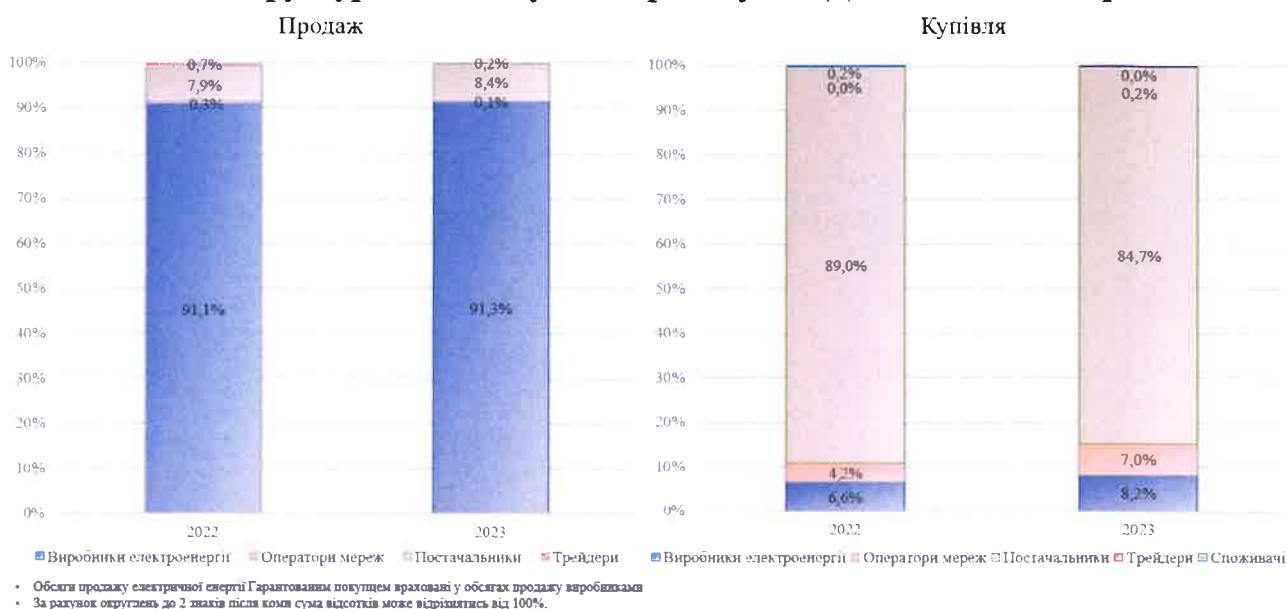
ВДР

У структурі обсягу продажу електричної енергії на ВДР у 2023 році відмічено такі зміни. Загалом, частка обсягів продажу електричної енергії виробниками, з урахуванням обсягів продажу гарантованим покупцем, у загальному обсязі продажу на ВДР у 2023 році майже не змінилась і зросла на 0,2% у порівнянні з 2022 роком та склала 91,3%, в той час як у 2022 році вона була на рівні 91,1%. Також, зросла частка постачальників з 7,9% у 2022 році до 8,4% у 2023 році. При цьому, частка операторів мереж та трейдерів у загальному

обсязі продажу електричної енергії на ВДР у 2023 році зменшилась та склала 0,1% та 0,2% проти 0,3% та 0,7% у 2022 році відповідно.

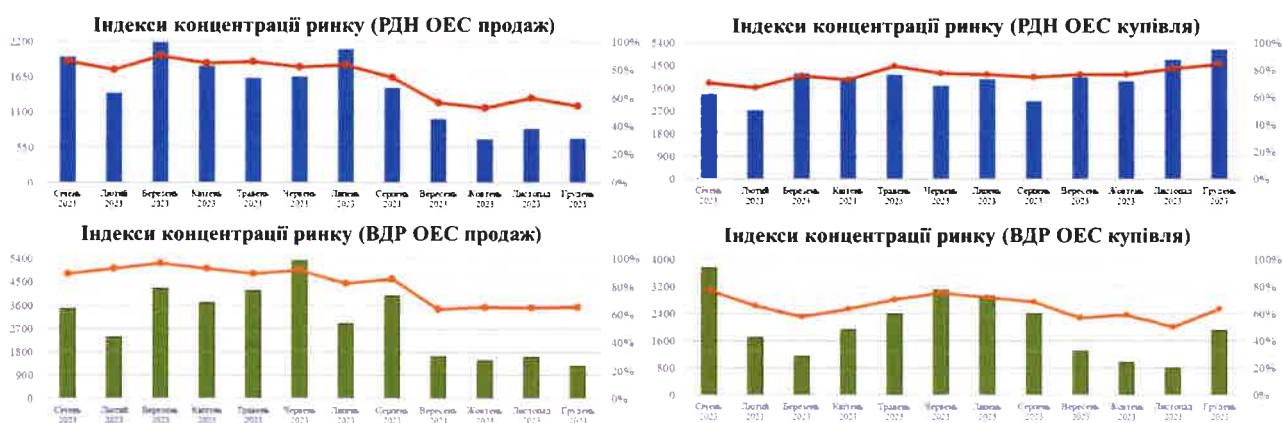
В частині купівлі електричної енергії на ВДР відбулися такі зміни. Частка обсягів купівлі електричної енергії постачальниками, з урахуванням обсягів купівлі гарантованим покупцем, у загальному обсязі купівлі на ВДР зменшилася з 89,0% у 2022 році до 84,7% у 2023 році, а трейдерів, виробників та операторів мереж – навпаки збільшилася із 0,0%, 6,6% та 4,2% у 2022 році до 0,2%, 8,2% та 7,0% у 2023 році відповідно. При цьому, частка обсягів купівлі споживачами на ВДР у 2023 році зменшилася з 0,2% у 2022 році до нуля у 2023 році.

Зміна структури обсягів купівлі-продажу на ВДР за 2022 та 2023 рік

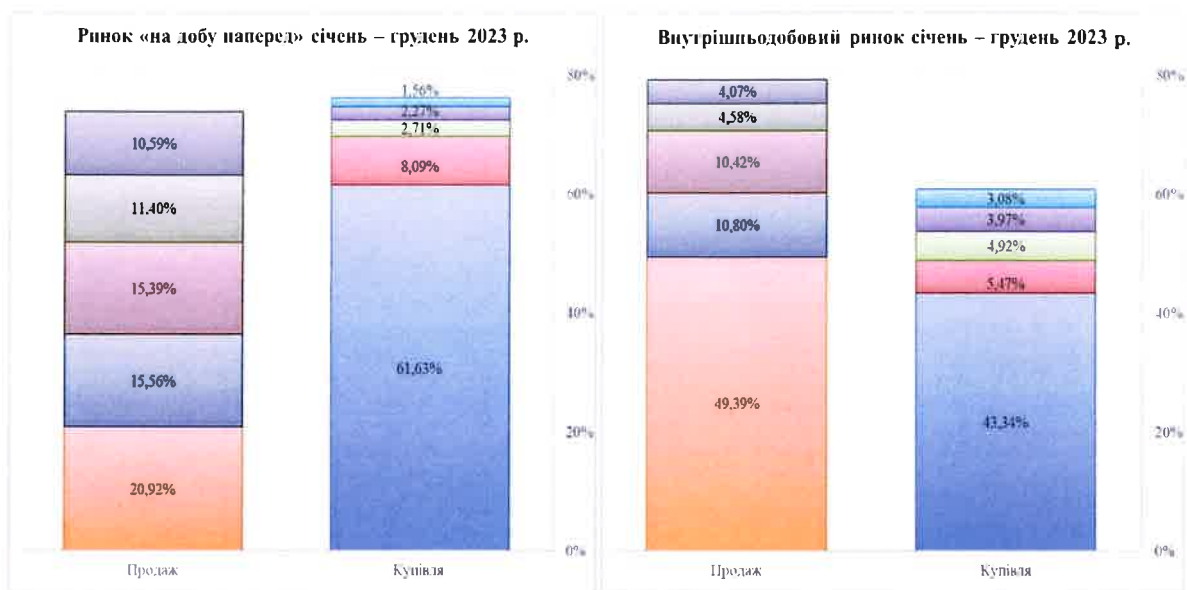
Згідно з коефіцієнтом ринкової концентрації (C5) в ОЕС України спостерігався високий рівень концентрації покупців електричної енергії на РДН – в середньому за 2023 рік рівень концентрації становив 77%, зі сторони продавців - в середньому 74%. На ВДР за 2023 рік зі сторони купівлі – в середньому 65%, зі сторони продажу – 82%.

Індекс Херфіндаля-Хіршмана (ННІ) та коефіцієнт ринкової концентрації (C5)

Питома вага 5 найбільших учасників РДН та ВДР наведена нижче.

Питома вага в обсягах купівлі та продажу п'яти найбільших учасників РДН та ВДР

Фінансові результати діяльності

Фінансовий план АТ «Оператор ринку» на 2023 рік затверджено протоколом засідання Наглядової ради АТ «Оператор ринку» від 18.01.2023 № 2 та листом Міністерства енергетики від 30.01.2023 №26/1.6-18.1-2045.

У зв'язку із значним зростанням обсягів купівлі-продажу електричної енергії на РДН та ВДР, у порівнянні із запланованими показниками у січні – вересні 2023 року (+37%), Товариство ініціювало перегляд тарифу на здійснення операцій купівлі-продажу на РДН та ВДР на 2023 рік у бік зменшення.

За результатами фінансово-господарської діяльності в 2023 році АТ «Оператор ринку» отримало чистий прибуток в сумі 36 266 тис. грн. Показник виконання рівня чистого прибутку у 2023 році склав 216%, у порівнянні із запланованим у фінансовому плані Товариства на 2023 рік.

Зростання чистого прибутку відбулось за рахунок:

1) збільшення інших операційних доходів, зокрема, доходу у вигляді відсотків банку за користування тимчасово вільними коштами, що залишаються на рахунках Товариства;

2) зменшення операційних витрат (амортизація, витрати на оплату праці та відрахування на соціальні заходи, інші операційні витрати);

Чистий прибуток АТ «Оператор ринку» на одну просту акцію склав 348,98 гривень.

**Основні показники виконання фінансового плану
АТ «Оператор ринку» за 2023 рік**

тис. грн (без ПДВ)

Стаття	2022 (факт)	2023 (план)	2023 (факт)	Виконання	
				(+/-)	%
Чистий дохід від реалізації продукції	293 524	316 282	313 219	-3 063	99
Собівартість реалізованої продукції	92 685	114 164	103 037	- 11 127	90
Валовий прибуток	200 839	202 118	210 182	8 064	104
Фінансовий результат до оподаткування	72 555	24 169	48 954	24 785	203
Чистий прибуток	58 732	16 758	36 266	19 508	216
EBITDA	110 800	62 858	79 926	17 068	127

Зменшення доходів у 2023 році у порівнянні з плановими показниками 2023 року, пов'язане із зниженням тарифу на послуги з купівлі-продажу електричної енергії на РДН та ВДР у IV кварталі 2023 року та частковим включенням у план на 2023 року доходів від продажу електричної енергії на об'єднаних ринках.

АТ «Оператор ринку» в звітному періоді сплачено податків та зборів в сумі 103 180 тис. грн, з них податок на додану вартість 46 604 тис. грн (45% від загальної суми сплачених податків) та податок на прибуток – 26 915 тис. грн (26% від загальної суми сплачених податків), який в 3 рази більше у порівнянні із запланованим показником.

Капітальні інвестиції

тис. грн (без ПДВ)

№ з/п	Стаття	2023 рік (план)	2023 рік (факт)	Виконання	
				(+/-)	%
1	придбання (виготовлення) основних засобів	5 673	15 847	10 174	279%
2	придбання (створення) нематеріальних активів	5 791	2 359	-3 432	41%
3	модернізація, модифікація (добудова, дообладнання, реконструкція) основних засобів	25 151	2 784	-22 367	11%
Капітальні інвестиції, усього		36 615	20 990	-15 625	57%

В 2023 році АТ «Оператор ринку» були заплановані капітальні вкладення в сумі 36 615 тис. грн, (без ПДВ), з них фактично було освоєно 20 990 тис. грн (без ПДВ). При цьому, фактично профінансовано (проведено оплат) капітальних інвестицій на суму 29 577 тис. грн (з ПДВ) або 69% від планового показника.

Ключовим направленням капітальних інвестицій в 2023 році була модернізація основного та резервного кластерів програмного комплексу оператора ринку (заміна серверів та дискових сховищ). АТ «Оператор ринку» у вересні 2023 року було розпочато процедури закупівель на умовах відкритих торгів, а фінансування було здійснено у листопаді – грудні 2023 року. При цьому, поставка обладнання (освоєння капітальних інвестицій) за договорами відбулася вже в 2024 році.

Основними напрямками капітальних інвестицій у 2023 році було: посилення кібербезпеки (антивірусні системи і програмне забезпечення для захисту інформації), придбання термінального серверного кластеру, придбання комп'ютерного обладнання і оргтехніки, проведення модернізації програмного комплексу «Система торгівлі електричною енергією».

Тарифна політика

Метою діяльності Товариства є забезпечення функціонування РДН та ВДР, організації купівлі-продажу електричної енергії, організація та проведення електронних аукціонів з купівлі-продажу електричної енергії на товарних біржах (за двосторонніми договорами) на підставі відповідних ліцензій, надання інформаційно-консультаційних послуг, а також одержання прибутку від провадження господарської діяльності.

Відповідно до частини шостої статті 51 Закону України «Про ринок електричної енергії» фінансування діяльності оператора ринку здійснюється за рахунок учасників РДН та ВДР відповідно до Правил ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку (далі – Правила РДН та ВДР). Порядок розрахунку вартості послуг Товариства та оплати таких послуг визначається Правилами РДН та ВДР.

Постановою НКРЕКП від 19.12.2022 № 1690 АТ «Оператор ринку» погоджено тариф на 2023 рік на здійснення операцій купівлі-продажу на РДН та ВДР у розмірі 7,61 грн/МВт·год (без ПДВ) та фіксований платіж за користування програмним забезпеченням оператора ринку у розмірі 3 831,66 грн (без ПДВ).

У зв'язку із значним зростанням обсягів купівлі-продажу електричної енергії на РДН та ВДР Товариство ініціювало перегляд тарифу на здійснення операцій купівлі-продажу на РДН та ВДР.

АТ «Оператор ринку» звернулося до НКРЕКП з питанням щодо перегляду тарифу на здійснення операцій купівлі-продажу на РДН та ВДР на вересень – грудень 2023 року. Також, були скориговані видатки за окремими статтями операційних витрат у бік зменшення. Таким чином, з 29.09.2023 розмір тарифу на здійснення операцій купівлі-продажу на РДН та ВДР становив 4,32 грн/МВт·год, без ПДВ (5,18 грн/МВт·год, з ПДВ), фіксований платіж за користування програмним забезпеченням оператора ринку залишився незмінним.

Планований середньозважений тариф на 2023 рік склав 6,79 грн/ МВт·год (без ПДВ), при цьому фактичний середньозважений тариф за 2023 рік склав - 6,63 грн/ МВт·год (без ПДВ).

3. Ліквідність та зобов'язання

Джерелами забезпечення ліквідності є необоротні та оборотні активи.

Структура активів АТ «Оператор ринку» у 2023 році

тис.грн			
Показник	Станом на 01.01.2023	Станом на 31.12.2023	Зміни, (+/-)
I. Необоротні активи	86 401	79 031	-7 370
Нематеріальні активи	28 005	32 854	4 849
Незавершені капітальні інвестиції	17 383	32	-17 351
Основні засоби	40 266	46 145	5 879
Інші необоротні активи	0	0	0
II. Оборотні активи	743 586	275 677	-467 909
Запаси	722	1 071	349
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	607 502	154 993	-452 509
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	14 516	22 464	7 948
з бюджетом	4 150	5 161	1 011
Інша поточна дебіторська заборгованість	2 495	3 249	754
Гроші та їх еквіваленти	83 502	54 618	-28 884
Витрати майбутніх періодів	5 437	4 863	-574
Інші оборотні активи	25 262	29 258	3 996
Активи всього	829 987	354 708	-475 279

Активи АТ «Оператор ринку» зменшились з початку року на 475 279 тис. грн і, станом на 31.12.2023, склали 354 708 тис гривень. Частка оборотних активів зменшилась на кінець року на 12%, що пов'язано із зменшенням дебіторської заборгованості.

Найбільш ліквідними активами АТ «Оператор ринку» залишаються грошові кошти, частка яких у валюті балансу зросла з 10% до 15%.

Частка дебіторської заборгованості АТ «Оператор ринку», станом на 31.12.2023 склала 44% валюти балансу. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги на 31.12.2023 склала 154 993 тис. грн, з якої лівова частка дебіторської заборгованості складається із зобов'язань по розрахунках за електричну енергію (154 256 тис. грн). Виникнення такої заборгованості пов'язано виключно із особливостями функціонування РДН та ВДР та відображенням в бухгалтерському обліку розрахунків на РДН та ВДР в останній день місяця.

Структура зобов'язань АТ «Оператор ринку» у 2023 році

тис. грн

Показник	Станом на 01.01.2023	Станом на 31.12.2023	Зміни, (+/-)
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	7 190	3 136	-4 054
Поточні зобов'язання і забезпечення	675 073	208 501	-466 572
поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	604 265	154 431	-449 834
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1 326	1 823	497
поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	29 088	18 773	-10 315
Усього зобов'язання і забезпечення	682 263	211 637	-470 626

Зобов'язання і забезпечення АТ «Оператор ринку» зменшилися з початку року і, станом на 31.12.2023, склали 211 637 тис. гривень.

Довгострокові зобов'язання (складаються з зобов'язань за договором з АТ «Сфера» щодо надання права користування XMtrade, зобов'язань з оренди, довгострокових зобов'язань за розрахунками з працівниками і відстрочених податкових зобов'язань) зменшилися у 2023 році до 3 136 тис. гривень.

Поточні зобов'язання АТ «Оператор ринку» зменшилися на 69% і, станом на 31.12.2023, склали 208 501 тис. гривень. Найбільшим зобов'язанням в структурі зобов'язань є поточна заборгованість за електричну енергію (99%) в сумі 154 256 тис. гривень. Зважаючи на особливості організації купівлі-продажу електричної енергії на РДН та ВДР, встановлені законодавчо, кредиторська заборгованість за електричну енергію (154 256 тис. грн) повністю покривається дебіторською заборгованістю за електричну енергію (154 256 тис. грн).

Одним із критеріїв оцінки фінансового стану Товариства виступає його ліквідність і платоспроможність.

Товариство має достатній рівень ліквідності, про що свідчить коефіцієнт покриття (поточної ліквідності) – 1,7. Цей коефіцієнт вказує на достатність ресурсів, які можуть бути використані для погашення поточних зобов'язань (нормативним значенням є $> 1-1,5$).

Коефіцієнт фінансової стійкості АТ «Оператор ринку», за допомогою якого можна визначити можливість Товариства погасити борги у короткостроковій та довгостроковій перспективі за рахунок наявного власного капіталу, на кінець 2023 року становить 0,41. Однак, при цьому, слід враховувати, що лівова доля поточних зобов'язань складається із кредиторської заборгованості за електричну енергію, яка буде погашена за рахунок аналогічної дебіторської заборгованості на наступний день, за датою складання балансу. Тому, без урахування поточної кредиторської заборгованості за електричну енергію в сумі 154 256 тис. грн, коефіцієнт фінансової стійкості АТ «Оператор

ринку» становитиме 0,73, що дозволяє Товариству перекривати наявну кредиторську заборгованість власним капіталом.

Робочий капітал, необхідний для підтримки фінансової стійкості Товариства, на кінець 2023 року склав 67 176 тис. гривень. Тобто, перевищення оборотних коштів над короткостроковими зобов'язаннями означає, що АТ «Оператор ринку» не тільки може погасити свої короткострокові зобов'язання, але і має резерви для розширення своєї діяльності та інвестування активів у свій подальший розвиток.

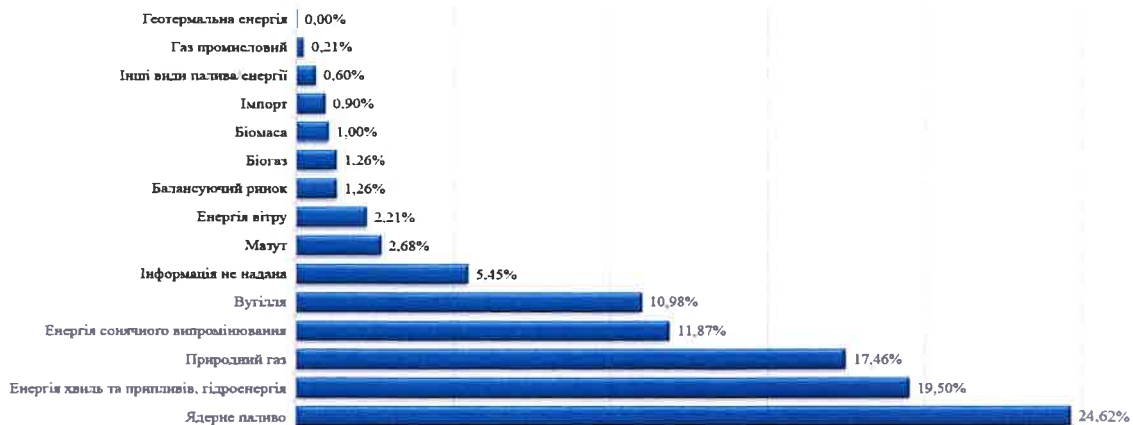
4. Екологічні аспекти

Відповідно до постанови НКРЕКП від 26.04.2019 № 642 АТ «Оператор ринку» оприлюднює інформацію про частку кожного джерела енергії, використаного для виробництва електричної енергії, проданої на РДН та ВДР за 2023 рік, яка була надана учасниками ринку станом на 19.01.2024. При визначенні частки кожного джерела енергії, використаного для виробництва електричної енергії, проданої на РДН та ВДР, АТ «Оператор ринку» згідно з вищезазначеною постановою НКРЕКП не враховує обсяги перепродажу купленої на РДН та ВДР електричної енергії.

24,62% проданої на РДН та ВДР електричної енергії у 2023 році було вироблено з ядерного палива та 19,50% – з гідроенергії. Частка проданої на РДН і ВДР електричної енергії, виробленої з природного газу, у минулому році становила 17,46%, з енергії сонячного випромінювання – 11,87%, з вугілля – 10,98%, з мазуту – 2,68%, з енергії вітру – 2,21%, з біогазу – 1,26%, з біомаси – 1,00%, з промислового газу – 0,21% та з інших видів палива – 0,60%.

2,16% проданої у 2023 році на РДН і ВДР електричної енергії, джерело походження якої не визначено. Частка 5,45% джерел електричної енергії невідома через ненадання деякими учасниками ринку відповідної інформації.

Частка кожного джерела енергії, використаного для виробництва електричної енергії, проданої на РДН та ВДР за 2023 рік

* Відповідно до Постанови НКРЕКП від 26.04.2019 №642 АТ «Оператор ринку» оприлюднює інформацію про частку кожного джерела енергії, використаного для виробництва електричної енергії, проданої на РДН та ВДР за 2023 рік, яка була надана учасниками ринку станом на 19.01.2024

** За рачунок округлень до 2 знаків після коми сума відсотків може відрізнятися від 100%.

WWW.OREF.COM.UA

2023 рік

1

ОПЕРАТОР
РИНКУ

Для зменшення впливу діяльності Товариства на навколишнє середовище було проведено наступні заходи:

в цілях зменшення споживання електроенергії із застосуванням енергозберігаючих технологій в приміщенні АТ «Оператор ринку» встановлено світлодіодні стельові LED-панелі;

в цілях зменшення викидів парникових газів АТ «Оператор ринку» використовує електромобілі. Впровадження електромобілів відзначається не лише переходом до нових технологій, але і являє собою крок у напрямку збереження навколишнього середовища. Для сприяння популяризації електротранспорту, як екологічно чистого виду транспорту, Товариством проводиться робота з встановлення (впровадження) зарядних станцій для електромобілів;

в цілях зменшення використання паперу для друку, у товаристві введено електронний документообіг. Мінімізація використання паперу сприяє зменшенню використання природних ресурсів та збереженню довкілля, що позитивно впливає на навколишнє середовище;

в цілях управління відходами на території адмінбудівлі та орендованих приміщень АТ «Оператор ринку» впроваджено роздільний збір побутових відходів.

5. Соціальні аспекти та кадрова політика

Станом на 31.12.2023 кількість працюючих в АТ «Оператор ринку» складає 136 працівників, з яких 47% - чоловіки, 53% - жінки (рис.1).

Рис.1 Частка працівників за статтю

АТ «Оператор ринку» дотримуються політики рівних можливостей для працевлаштування кандидатів на зайняття вакантних посад.

Це регламентується внутрішніми організаційно-розпорядчими документами товариства, зокрема:

основні принципи кадрової політики щодо формування персоналу АТ «Оператор ринку» визначені в Порядку підбору персоналу АТ «Оператор ринку» та Порядку прийому на роботу та звільнення працівників і карті процесу КП 2.1 «Забезпечення компетентним персоналом» стандарту ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015);

принцип недискримінаційності – Товариство надає усім працівникам, незалежно від статі, національності, раси, гендерної ідентичності, сексуальної орієнтації, релігійних або політичних переконань, віку, фізичних можливостей чи займаної посади, рівні можливості для успішної роботи, професійного розвитку та кар'єрного зростання – викладений в Кодексі ділової поведінки АТ «Оператор ринку».

АТ «Оператор ринку» сповідує принципи гендерної рівності в управлінському процесі, гарантує рівні можливості та ставлення у відносинах зайнятості, рівну винагороду за рівноцінну працю, рівний доступ до безпеки й соціального забезпечення, рівність у кар'єрному розвитку та баланс між роботою та сімейним життям, справедливий як для чоловіків, так і для жінок.

Для забезпечення тимчасової можливості перебування дітей під час перебування батьків на робочому місці або відвідування АТ «Оператор ринку» зі службових питань була створена дитяча кімната із організацією дозвілля. Основною метою створення є сприяння формуванню позитивного ставлення до сім'ї, відповідального батьківства, збереженню сімейних цінностей, забезпечення рівних прав і можливостей жінок та чоловіків.

Воєнний стан кидає нові виклики у роботі та необхідність діяти в критичних та неординарних ситуаціях, тому працівники постійно працюють над професійним розвитком. У 2023 році працівники АТ «Оператор ринку» навчалися та отримали сертифікати за наступними напрямками:

- Стандарт ISO 37001:2016
- Ведення військового обліку («Військовий облік на підприємствах»)

- Публічні закупівлі («Кримінальна відповідальність працівників замовників та учасників у публічних закупівлях: як управляти ризиками та їх мінімізувати»)
- Підготовка корпоративних секретарів («Діяльність органів управління АТ та захист прав акціонерів» «Контрольне середовище і розкриття інформації в АТ «Оператор ринку»)
- Міжнародні стандарти фінансової звітності за програмою IFA (The Institute of Financial Accountants)
 - Управлінський облік
 - Архівна справа та діловодство
 - Навчання з англійської мови
 - Інформаційні технології:
 - VMware vSphere: Інсталяція, налаштування та керування
 - Розробка програмних модулів на PL / SQL
 - Linux Administration. Part1
 - Frontend Advanced
 - Business Intelligence
- Організація системи управління інформаційною безпекою (СУІБ) на основі стандарту ISO 27001
- NT-CSF Основи з кібербезпеки
- MS EXCEL VBA (макроси): Автоматизація бізнес-задач(OPT); Excel VBA (макроси): автоматизація бізнес-задач; Excel для бізнес-аналізу;
- MS EXCEL Advanced: «Поглиблені інструменти», «Бізнес - аналіз та прогнозування»

Окремо слід зазначити, що з метою соціальної обізнаності і набуття корисних навичок в умовах сьогодення, працівники АТ «Оператор ринку» проходили курс з надання домедичної допомоги.

З метою мотивації та висловлення подяки за сумлінну роботу у такий складний для всієї країни час, у 2023 році 42 працівника АТ «Оператор ринку» були відзначені нагородами до професійного свята – Дня енергетика України, з них: 15 працівників заохочено відзнаками Міненерго та 27 працівників – відзнаками АТ «Оператор ринку».

Антикорупційний комплаєнс

В рамках реалізації державної антикорупційної політики, Закону України «Про запобігання корупції», відповідно до методології управління корупційними ризиками, затвердженої наказом НАЗК «Про вдосконалення процесу управління корупційними ризиками» від 28 грудня 2021 року за № 830/21, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17 лютого 2022 р. за № 219/37555, на виконання вимог Стандарту, визначених пунктом 4.5 у Товаристві створено Робочу групу з оцінювання корупційних ризиків. Разом з цим, у Товаристві розроблено, погоджено з колективом та впроваджено в роботу Антикорупційну програму в якій відображено заходи виконання вимог Стандарту, які визначені пунктами 3.8, 3.11, 3.20, 4, 5, 8, 9.

З метою імплементації внутрішньої нормативної бази Товариства до вимог Стандарту та чинного антикорупційного законодавства України, було внесено зміни до низки наказів та розпоряджень, Колективного договору, Статуту, розроблено Кодекс ділової поведінки.

Наразі, в постійному режимі, з метою формування у працівників Товариства сталого розуміння «нульової толерантності» до антикорупційної політики у Товаристві, Уповноваженим з антикорупційної діяльності (далі – Уповноважений) проводяться профілактично-роз'яснювальні співбесіди в підрозділах та безпосередньо з окремими працівниками.

З метою підвищення знань та професійного рівня в області запобігання корупції, керівництвом Товариства впроваджуються процеси щодо участі працівників та Уповноваженого в заходах навчального характеру на теми антикорупційного комплаєнсу, законодавчої антикорупційної нормативної бази України та країн Європи.

Разом з цим, на виконання вимог антикорупційного законодавства та реалізації положень Антикорупційної програми, визначення ризиків здійснювалось за результатами аналізу та опрацювання інформації за наступними критеріями:

1. Кількість розроблених та запроваджених в дію у Товаристві внутрішніх нормативних актів.

Підготовлено 9 внутрішніх нормативно-розпорядчих актів у напрямку виконання вимог Антикорупційної програми Товариства та забезпечення процесу ефективного впровадження Системи управління заходами боротьби з корупцією (далі – СУЗБК):

Опрацьовано та затверджено зміни до тексту Антикорупційної програми Товариства;

Проведено 6 засідань Робочої групи з оцінювання корупційних ризиків. (Протокольні рішення);

Підготовлено та затверджено звіт щодо корупційних ризиків Товариства;

Підготовлено та затверджено звіт щодо результатів роботи з корупційними ризиками;

На виконання вимог міжнародного стандарту ISO/IEC 37001:2016, з метою забезпечення впровадження СУЗБК, контролю за її функціонуванням проведено внутрішній аудит у Товаристві;

З метою підтвердження дії стандарту ISO/IEC 37001:2016, представниками незалежного акредитованого органу сертифікації PECB UKRAINE LLC, у Товаристві проведено зовнішній незалежний аудит. За результатами якого підтверджено дію отриманого сертифікату та визначено позитивно виконання заходів по впровадженню у Товаристві СУЗБК:

Опрацьовано зміни до Статуту АТ «Оператор ринку»;

Опрацьовано зміни до Колективного договору АТ «Оператор ринку»;

Затверджено Кодекс ділової поведінки АТ «Оператор ринку».

2. Моніторинг повідомлень в ЗМІ та в інтернет-просторі про можливі факти корупційних правопорушень з боку працівників Товариства, з метою

доповіді керівництву, здійснення перевірки та визначення заходів реагування (проведено 18 заходів).

3. Антикорупційна перевірка ділових партнерів (переможців торгів) АТ «Оператор ринку» у відповідності до розділу III Антикорупційної програми та «Положення про порядок здійснення антикорупційної перевірки ділових партнерів» (про-ведено 29 перевірок).

4. Роз'яснювальні бесіди профілактичного характеру з окремими співробітниками та підрозділами в цілому щодо адміністративної та кримінальної відповідальності за вчинення дій пов'язаних з корупцією (здійснено 5 заходів).

5. Аналіз адміністративно-розпорядчої нормативної бази товариства (розглянуто та погоджено 257 документів).

6. Перевірка кандидатів на посаду згідно із визначеним (затвердженим) переліком таких посад, на предмет їх доброчесності (здійснено 9 перевірочних заходів).

7. Анонімні опитування працівників Товариства на предмет знань, та функціонування СУЗБК, запровадженої в Товаристві (проведено 1 опитування, що на 1 захід більше в порівнянні за минулий період).

8. Проведено 4 заходів навчального характеру, щодо виконання Антикорупційної програми та декларування посадових осіб Товариства.

Враховуючи кількісний та якісний склад вжитих заходів по протидії корупції у Товаристві, зважаючи на відсутність фактів корупції та пов'язаних з корупцією правопорушень у діях працівників Товариства, можливих порушень Антикорупційної програми, роботу по впровадженню СУЗБК в Товаристві та виконанні заходи дотримання Антикорупційної програми АТ «Оператор ринку» в 2023 році вважати ефективними та виконаними.

Охорона праці та пожежна безпека

В Товаристві особлива увага приділяється організації та виконанню правових, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних, лікувально-профілактичних заходів, спрямованих на запобігання нещасним випадкам, професійним захворюванням та аваріям, що можуть трапитися у ході трудової діяльності.

Навчання, інструктажі й перевірка знань працівників з питань охорони праці здійснюється відповідно до вимог чинних нормативних документів: «Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці», «Положення про професійне навчання кадрів на виробництві» тощо.

Протягом 2023 року було проведено вступні інструктажі для 22 працівників, прийнятих на роботу в АТ «Оператор ринку».

З метою зниження важкості наслідків від травм, настання яких можливе через воєнну агресію російської федерації на Україну, 30 працівників товариства пройшли тренінг щодо підготовки навичкам надання домедичної допомоги та отримали відповідні сертифікати.

В структурних підрозділах Товариства проводились первинні, повторні та позапланові інструктажі з питань охорони праці та пожежної безпеки.

У 2023 році в Товаристві проводилась робота з покращення умов праці та рівня пожежної безпеки. Основними напрямками з реалізації питань пожежної безпеки були:

- продовження удосконалення та актуалізації внутрішніх документів Товариства з питань пожежної безпеки;

- продовження проведення інструктажів персоналу з питань пожежної безпеки;

- проведення нагляду та перевірки справного стану пожежної сигналізації; здійснення ТО та перезарядки вогнегасників;

- продовження роботи з покращення санітарно-побутових умов.

Пріоритетним завданням на 2023 рік було створення належних та безпечних умов праці, запобігання нещасних випадків та професійних захворювань, поліпшення стану пожежної безпеки у структурних підрозділах Товариства, своєчасна евакуація та перебування працівників у безпечних місцях під час дії повітряної тривоги.

Працівниками Товариства вогневі роботи не проводяться. Основних заходів пожежної безпеки працівники дотримуються. Періодично для персоналу проводиться інструктаж, в якому вказуються вимоги пожежної безпеки, а саме:

- місце знаходження аварійного виходу;

- місце знаходження пожежних кранів;

- місце знаходження первинних засобів пожежогасіння тощо.

6. Ризики

Товариство у процесі свого функціонування зазнає впливу різноманітних видів ризиків. При цьому, існує можливість певною мірою прогнозувати настання ризикових подій та вживати заходів для зниження ступеню ризику.

Управління ризиками в АТ «Оператор ринку» побудоване на міжнародних стандартах менеджменту ризиків. Товариство працює над унеможливленням операційних, фінансових, корупційних, ринкових та ІТ-ризиків. Впроваджена, зокрема, система внутрішнього контролю за фінансово-господарською діяльністю, що дозволяє своєчасно виявити незаконне або неефективне використання активів.

Операційний ризик – ймовірність виникнення прямих або непрямих втрат (збитків) в результаті недоліків чи помилок у внутрішніх процесах Товариства, в діях співробітників, в роботі інформаційно-комп'ютерних систем або внаслідок зовнішнього впливу.

З метою управління операційним ризиком в Товаристві запроваджена система внутрішнього контролю за фінансово-господарською діяльністю для досягнення поставлених цілей з питань: достовірності фінансової і управлінської інформації; економічності та ефективності діяльності Товариства; належного збереження та раціонального використання фінансових і матеріальних ресурсів; дотримання законодавства та внутрішніх регламентуючих документів при

здійсненні операцій; запобігання та викриття фальсифікацій та помилок; забезпечення стабільного та ефективного функціонування.

Система внутрішнього контролю впроваджена в усіх структурних підрозділах та забезпечує своєчасне виявлення незаконного або неефективного використання активів.

Фінансовий ризик (кредитний ризик, ризик ліквідності, ринковий ризик) – ризик, пов'язаний з імовірністю втрат фінансових ресурсів (грошових коштів), через неналежне виконання контрагентами своїх зобов'язань, зміну кон'юнктури ринку, вартості товару на ринку.

Чинним законодавством, що регулює діяльність на РДН та ВДР, а саме: купівлю-продаж електричної енергії, було практично нівельовано ризик виникнення заборгованості за такими операціями. Проте на сьогодні існує такий ризик. Він пов'язаний з блокуванням банками рахунків умовного зберігання (ескроу) учасників РДН/ВДР (накладання арешту на грошові кошти, що знаходяться на рахунку ескроу). Блокування таких рахунків призводить до утворення заборгованості за куплену учасниками РДН/ВДР електричну енергію, оскільки на рахунок зі спеціальним режимом використання Товариства не надходять кошти за куплену електричну енергію в повному обсязі, що, в свою чергу, призводить до виникнення заборгованості у АТ «Оператор ринку» перед учасниками – продавцями електричної енергії на РДН та ВДР, і в подальшому може призвести до недостатності фінансових ресурсів за рахунок яких здійснюється фінансування продавців електричної енергії.

Разом з цим, така заборгованість не може бути погашена з метою стабілізації грошових потоків на РДН та ВДР, за рахунок коштів АТ «Оператор ринку» через відсутність відповідних джерел для покриття заборгованостей учасників РДН/ВДР та неможливості законодавчо встановити превентивні механізми без додаткового значного фінансового навантаження на учасників РДН/ВДР.

Тому, з метою усунення цього ризику, АТ «Оператор ринку» ініціював внесення змін до Цивільного кодексу України в частині недопущення звернення стягнення та/або накладення арешту на право вимоги (з рахунків ескроу) до банку від АТ «Оператора ринку» (бенефіціара) із виплати грошових коштів за результатами проведених торгів відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії» та Правил РДН та ВДР щодо зміни алгоритму розрахунків. Прийняття цих змін призведе до неможливості утворення заборгованості на РДН та ВДР і зниження зазначеного ризику.

Крім того, фінансовий ризик виникає і у зв'язку з порушеннями учасниками РДН/ВДР обов'язку та термінів щодо реєстрації податкових накладних. В результаті порушень учасниками РДН/ВДР обов'язку та термінів щодо реєстрації податкових накладних, АТ «Оператор ринку» недоотримує податковий кредит та зобов'язане сплачувати до бюджету на електронний рахунок системи електронного адміністрування податку на додану вартість (далі – СЕА ПДВ) недоотриману суму податкового кредиту за рахунок власних обігових коштів, що не передбачено структурою діючого тарифу на здійснення операцій купівлі-продажу на РДН та ВДР.

Проблеми зі своєчасною та у повному обсязі реєстрацією податкових накладних учасниками РДН/ВДР на користь АТ «Оператор ринку» за результатами операцій купівлі-продажу електричної енергії на РДН та ВДР періодично виникали з початку діяльності Товариства.

З метою управління цим ризиком Товариством розглядалась можливість залучення кредитних коштів з метою поповнення електронного рахунку СЕА ПДВ Товариства, з подальшим внесенням змін до Порядку розрахунку вартості послуг відповідно до Правил РДН та ВДР та включенням відповідних додаткових видатків до структури операційних витрат Товариства з наступним коригуванням тарифу.

7. Дослідження та інновації та перспективи розвитку

Дослідження, інновації

27 липня 2023 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення та «зеленої» трансформації енергетичної системи України», яким внесено зміни до ряду Законів України, зокрема й до Закону України «Про ринок електричної енергії». Відповідно до зазначених змін, оператор ринку затверджує правила продажу гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, на площадці оператора ринку, забезпечує функціонування такої торгової площадки, а також встановлює ціну послуг з організації торгів гарантіями походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, на такій торговій площадці.

В 2023 році АТ «Оператор ринку» розпочато вивчення європейського досвіду з торгівлі гарантіями походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, та одночасно роботу над створенням правил продажу гарантій походження електричної енергії на власній торговій площадці, підготовкою необхідних внутрішніх документів (правил, положень, наказів тощо) та над розробкою відповідного програмного забезпечення. Однак впровадити діяльність з організації торгів гарантіями походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, можливо буде лише після початку повноцінного функціонування реєстру гарантій походження електричної енергії – електронної системи, що забезпечує формування гарантії походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, облік відомостей про видачу, обіг та погашення гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, а також надання інформації про них. В свою чергу, функціонування реєстру гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії повинно бути забезпечено НКРЕКП протягом шести місяців з дня затвердження Кабінетом Міністрів України порядку видачі, обігу та погашення гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії.

Перспективи розвитку

АТ «Оператор ринку» має на меті розвивати та удосконалювати напрями своєї діяльності, враховуючи європейський досвід та кращі практики розвитку операторів ринку країн ЄС. Розвиток та удосконалення напрямів діяльності Товариства направлені на підвищення прозорості та ліквідності ринку електричної енергії, конкуренції, створення нових можливостей для торгівлі електричною енергією, формування механізмів гарантування виконання зобов'язань між учасниками ринку електричної енергії тощо.

02 липня 2023 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання зловживанням на оптових енергетичних ринках» від 10 червня 2023 року № 3141-IX (далі – Закон), яким транспоновано в українське законодавство положення Регламенту Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 1227/2011 від 25 жовтня 2011 року щодо доброчесності та прозорості оптового енергетичного ринку. Законом внесено зміни в тому числі до положень Закону України «Про ринок електричної енергії», якими вказано, що оператор ринку визначений адміністратором платформи інсайдерської інформації та адміністратором передачі даних і повинен забезпечити функціонування зазначених платформ протягом 12 місяців з дня набрання чинності Законом.

Задля реалізації встановлених Законом функціональних обов'язків, оператор ринку у 2024 році повинен:

- набути в НКРЕКП статус адміністратора передачі даних;
- завершити розробку програмного забезпечення для здійснення функцій адміністратора передачі даних;
- завершити розробку внутрішніх документів (правил, положень, наказів тощо), що регламентують виконання функцій адміністратора передачі даних, та затвердити їх;
- розпочати здійснення функцій адміністратора передачі даних відповідно до терміну, зазначеного в Законі;
- набути в НКРЕКП статус адміністратора платформи інсайдерської інформації;
- завершити розробку програмного забезпечення для здійснення функцій адміністратора платформи інсайдерської інформації;
- завершити розробку внутрішніх документів (правил, положень, наказів тощо), що регламентують виконання функцій адміністратора платформи інсайдерської інформації;
- розпочати здійснення функцій адміністратора платформи інсайдерської інформації відповідно до терміну, зазначеного в Законі.

Місією АТ «Оператор ринку» є надання доступних та якісних послуг учасникам ринку електричної енергії, що відповідатимуть найкращим європейським та світовим зразкам, з метою забезпечення прозорості функціонування та конкуренції на ринку електричної енергії.

Враховуючи стратегічні цілі АТ «Оператор ринку» на період 2022 – 2026 роки та імплементацію європейських нормативно-правових актів в українське законодавство, пріоритетними цілями на 2024 рік визначені:

об'єднання ринку електричної енергії України з ринками суміжних країн; впровадження ринку функції «зареєстрованого механізму звітності» (RRM);

впровадження платформи для публікації інсайдерської інформації;

організація надання інформаційно-консультативних послуг учасникам оптових енергетичних ринків

організація площадки на якій буде забезпечена торгівля гарантіями походження електричної енергії.

Товариство з метою виконання зобов'язань в рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства та виконання Рішення Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства 2022/03/МС-ЕнС від 15.12.2022, враховуючи Указ Президента України від 08.11.2023 №744/2023, Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.07.2023 № 642-р, комітетські слухання на тему впровадження Україною Четвертого Енергопакету ЄС «Чиста енергія для усіх європейців», що відбулися у Комітеті Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг 25 вересня 2023 року, безпосередньо залучено до процесу об'єднання ринку електричної енергії України з ринком ЄС (маркет каплінг). В рамках впровадження маркет каплінг АТ «Оператор ринку» необхідно буде здійснити організаційні та технічні заходи, які забезпечать функціонування об'єднаного ринку електричної енергії.

8. Фінансові інвестиції

У 2023 році Товариство не здійснювало фінансових інвестицій.

9. ІТ – інфраструктура та кібербезпека

АТ «Оператор ринку» протягом 2023 року в умовах повномасштабної ворожої агресії забезпечувало стале та надійне функціонування РДН та ВДР в цілодобовому режимі. Протягом 2023 року продовжувалась робота щодо розвитку та вдосконалення інформаційного забезпечення ринку електричної енергії, підвищення рівня інформаційної безпеки. Зокрема, у 2023 році:

в рамках укладеного з Інститутом проблем моделювання в енергетиці ім. Пухова меморандуму про співробітництво розроблено математичну модель розрахунку середньострокового та довгострокового прогнозу попиту та ціни на РДН, яка в подальшому дозволить здійснювати аналіз основних показників роботи РДН та, як наслідок, виявляти потенційну нетипову поведінку учасників ринку;

створено платформу «Retail Energy Platform» для роздрібного ринку електричної енергії, що дає змогу постачальникам запропонувати свої умови та ціну постачання електроенергії, а споживачам швидко знайти для себе вигідну пропозицію;

впроваджено програмне забезпечення типу Endpoint Detection and Response (EDR), що надає можливість в разі виявлення ознак ураження шкідливим програмним забезпеченням ПЕОМ і серверів автоматично вжити заходи щодо припинення шкідливої діяльності та розповсюдження шкідливого програмного забезпечення.

У 2024 році робота щодо вдосконалення наявного та розробки нового програмного забезпечення Товариства, здійснюватиметься за наступними напрямками:

- створення модулю торгівлі гарантіями походження електроенергії на базі програмного комплексу ETS/UA;

- розробка платформи інсайдерської інформації;

- впровадження системи аналізу ризиків контрагентів;

- створення програмного комплексу системи спостереження за ринком електричної енергії.

Крім того, з метою забезпечення виконання функцій зареєстрованого механізму звітності, на 2024 рік запланована розробка платформи адміністратора передачі даних.

Також, буде продовжена співпраця з Інститутом проблем моделювання в енергетиці ім. Пухова в частині тестування та вдосконалення запропонованих математичних моделей та алгоритмів для здійснення середньострокового та довгострокового прогнозу попиту та ціни на ринку «на добу наперед».

У 2024 році заплановані заходи для подальшого підвищення рівня інформаційної безпеки, а саме:

- впровадження централізованої системи контролю привілейованого доступу;

- впровадження програмного комплексу для запобігання витоку інформації.

Генеральний директор

Олександр ГАВВА